

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekoval
račun: Trst št. 11-7223.

Leto X. - Štev. 23

Trst - Gorica 8. junija 1956

Izhaja vsak petek

Togliatti in Trst

Odmevi na Togliattijev obisk v Beogradu še vedno niso ponehali. Uradno poročilo o Togliattijevem obisku v Beogradu sicer pravi, da sta s Titom razpravljala o novih odnosih med italijanskimi in jugoslovanskimi komunisti in da je Togliatti želel spoznati nove izkušnje jugoslovanskih komunistov. V tem smislu se glasi tudi intervju, ki ga je dal Togliatti po svojem povratku glavnemu italijanskemu glasilu »Unità«. Kar na dolgo in široko je govoril o jugoslovanskem gospodarskem in socialnem sistemu, ureditvi podjetij itd.

Nas posebno zanima, ali je bil v teh razgovorih omenjen tudi Trst. Kakor smo videli na zadnjih volitvah, so kominformisti in tržaški titovci na zadnjih volitvah ustvarili skupne liste v tržaški okolici, ločeno pa so šli na volitve v samem Trstu. Tako ta zunanji znak, kakor tudi polizvedovanje pri sami »Unità« sta očitno pokazala, da vse razlike še niso poravnane. Moskva pa je ubrala zadnje čase drugo politiko, nekdanji heretik Tito je zopet njen miljenček in vsi, ki so se prej na ukaz iz Kremlija z njim skregali, se morajo pač zdaj pomiriti. Zamuda, s katero se to dogaja v Trstu, ni prijetna in bode v oči. Zato je Togliatti tako na poti v Beograd, kakor tudi na povratku iz Beograda v Trstu razpravljaj med štirimi očmi z Vidaličjem. Očitno je hotel od njega najprej kaj zvedeti, nato pa tudi kaj povedati.

Neposredno pred volitvami se je slišalo, da so se sicer titovci in kominformisti pogajali tudi za skupni nastop v Trstu. Poskus pa je propadel, ker so titovci zahtevali neprimerno visoko zastopstvo na skupni kandidaturi listi. Pogajanja so začeli kar z zahtevom, da si je treba kandidate deliti pol na pol. To seveda ni v soglasju z razmerjem glasov, ki so jih na prejšnjih volitvah imeli kominformisti in titovci. Tako so kominformisti sklenili, da bodo še enkrat pomerili moči in tako svojim nekdanjim zavaznikom, med tem sovražnikom in zdaj zopet prijateljem, ponovno očitljivo pokazali, kje in kakšna je osnova, na kateri je treba iskati sporazumov. In ko je Togliatti omenil Titu, da so volitve v Trstu izgadle dobro, mu je Tito odvrnil, da že ve. Znak, da sta oba pazljivo zasledovala tržaško situacijo.

Italijanski listi seveda ugibljajo, kaj naj bi oba komunistična pravka glede tega sklenila. Tako nekateri izražajo mnenje, da se Tito še vedno ni odrekel zahtevi po našem mestu ali vsaj pogoju, da mora mesto, z neposredno okolico, ki je ostala Italiji, biti samostojna enota, medtem ko je čono B, ki ji je vedno hotel imeti, enostavno priključiti k Jugoslaviji. Togliattiju pripisujejo, da je pripravljen pristati na takšno rešitev, ki bi veljala vedno samo v primeru, da se Togliattiju posreči priti v Italijo na obisk.

Menimo, da so londonski sporazumi vsako takšno kombinacijo enostavno pokopali. Kakor nam kažejo primeri drugih komunističnih držav, bi tudi morebitna Togliattijeva vladavina ne zapravljala že pridobljenih nacionalnih pozicij. Veliko bolj v skladu s stvarnim stanjem, posebno s tem, ki se je pokazalo na zadnjih volitvah, ko so tržaški titovci dobili komaj eno osmino tistega števila glasov, ki jih je dobil Vidali (da nemoremo sploh ne štejem!), je domneva, da sta se Tito in Togliatti dogovorila o tem, kako bosta tržaške titovce počasi spravila v objem italijanske komunistične stranke, potem ko so tako in tako klavirno propadli vsi poskusi, da bi si našli titovci pomagali na noge s skupnim nastopanjem z različni odpadniki prav Togliattijeve stranke, s katero morajo danes najtesneje sodelovati.

V novem položaju, ki je nastal po pomirjenju s Moskvo in po Togliattijevem obisku v Beogradu, je pač nesmiselno, da bi v Trstu še naprej obstajali dve komunistični stranki, saj bi to bil samo preživeli ostanek danes že zaključene hladne vojne, ki je po letu 1948 tako vzburkala posebno tukajšnje komunistične vrste. Mislimo, da je samo še vprašanje časa, kdaj se bo to, kar smo pravkar nakazali, uresničilo. In ne pričakujemo, da se bo kdo od plačanih strankarskih funkcionarjev, tistih, ki od svoje strankarske ali drugačne organizacijske službe živijo in z njo umirajo, temu upri. Vsi bodo glasno ploskali, se prav tako na novo prisrčno objemali, kakor so se do včeraj še zmerjali. Med podložniškimi dušami ne smemo iskati načelnosti, kajti vajene so plesati po taktirki, ki ni drobna palčica, temveč neusmiljen bič.

Okrepitev demokracije v Italiji

Izidi italijanskih upravnih volitev kažejo, da se je demokracija zavest italijanskih množic okrepila. Te volitve, čeprav zgolj upravne značaja, so že v sami volilni borbi nakazovale izredne politične značilnosti. Pomen teh volitev je tudi v tem, da so to bile prve volitve, ki so se odigrale v zahodnoevropski državi, ki je pod zelo močnim komunističnim vplivom. Mnogi politični opazovalci so ne samo v Italiji, pač pa po vsem svetu upravičeno pričakovali, ali in v kolikšni izmeri bodo sovjetski dogodki vplivali na levičarski del italijanskih volivcev.

Poleg tega naj bi volitve odgovorile na splošno vprašanje, kam plove Evropa. To se pravi, v kakšno smer se danes orientira večina dežel zahodne demokracije? Ali ta večina izpoveduje demokracijo načeloma ali se nagiblje k totalitarističnim miselnostim? Ali to večino vodijo predurki razuma ali je pod vplivom čustvenih razgibanosti? To so vprašanja, ki ne zadevajo zgolj Italije, pač pa pomenijo veliko važnost za nadaljnji razvoj političnih dogajanj v Evropi. Zato je razveseljivo, da uvidijo izidi italijanskih volitev na ta vprašanja pomirjevalne odgovore. Velika večina italijanskih volivcev, nekaj manj kot 14 milijonov, se je izjavila za demokracijo sredino, proti skrajni levi in proti skrajni desnici ter se je tako izrekla za demokracijo in svobodo. Se kaže, da je demokracija v Italiji močnejša, na zadnjih občinskih volitvah jih je bilo 12 milijonov 128.000, na parlamentarnih volitvah leta 1953 13 milijonov 264.000, letos pa je tako glasovalo 13.756.615 oseb. Krščanska demokracija je sicer v primerjavi z letom 1953 utrpela izgubo skoro 300.000 glasov, toda zato so pridobili soci. demokrati in liberalci. Pristaši obeh teh strank so se v zadnjih letih močno skrepili. Mnogi so obema strankama že prerokovali smrt. Volilni preroki so ožanjali, da bosta obe stranki tudi pri sedanjih volitvah izgubili na tisoče volivcev. Namesto tega se je dogodilo prav nasprotno. To pomeni nadaljnjo razširitev demokracijskih temeljev v Italiji.

Vključ temu pa komunizem pri teh volitvah ni utrpel resnejših porazov. Zadnji sovjetski dogodki, to so volitve pokazale, niso pretresli italijanskih komunistov v zvestobi do Moskve. Od trideset milijonov volivcev je skoro deset milijonov volilo za komunistično partijo in v njo povezano socialistično stranko. Stiranjast velikih mest v Italiji, med njimi Bologna, Livorno, Modena in Ferrara, kakor tudi na sto in sto manjših občin je ostalo tudi še nadalje v komunističnih oziroma skrajnosocialističnih rokah. Tudi v velenostih, kakršna so Rim, Milan, Turin, Benetke in Florenca, je na stotisoče volivcev zaupalo svoje glasove komunistom oziroma skrajnim socialistom. Skoraj v vseh večjih središčih sledita kremeljski stranki tesno za petami demokraciji. Te ugotovitve, ki so potrebne, da se ne bi udajali preoptimističnim ocenam volilnih izidov, pa ne okrnijo v ničemer dejstva, da je KPI utrpela pri upravnih volitvah

občutne izgube. V nekaterih krajih celo do 20 od sto. Doslej še niso znani uradni volilni izidi za vso državo, toda po podatkih, ki so objavljeni na lepakih, naj bi komunisti in socialisti skupno utrpeli, v primerjavi s političnimi volitvami leta 1953, izgubo skoro enega milijona glasov. V primerjavi z upravnimi volitvami leta 1951-52 pa naj bi pridobili nad 1 milijon 700 tisoč glasov.

Veliko volivcev, ki so odskočili od komunistične partije, je glasovalo za Nenni, katerega politični pomen in teža sta na teh volitvah močno zrastle. Vendar tudi ta okoliščina ne more zanikati dejstva, da so komunisti v Italiji številčno precej izgubili. Ta izguba bo vsekakor prišla do odločilnejšega izraza, če in kadar se bo Nenni poslovil od svojega tovariša Togliattija, saj je medsebojni objem v zadnjem času že precej popustil. In prav ta odvrnitev od komunizma kaže, da prihaja v Italijo do izboljšanja.

Začasni rezultati upravnih volitev

(Povzeto iz plakata KD)	1956	1953	1951-52
Krščanska demokracija	10.526.343	10.794.563	8.805.145
Soc. demokrati	1.867.863	1.217.862	1.812.517
Liberalci	1.066.695	814.839	911.976
Republikanci	295.714	437.149	598.514
Demokracija sredina	12.756.615	13.264.413	12.128.152
KP in it. socialisti	8.998.367	9.931.519	8.531.158
Monarhisti in misini	2.979.562	3.426.358	2.729.960
Ostali	371.997	330.509	1.172.955

POLITIKA POLOMIJ

Z ozirom na naš članek »Politika polomij« v »Demokraciji« od 25. maja, nam je postal Stanislav Renko popravek, iz katerega objavljamo več kot smo po zakonu objaviti dolžni. Stanislav Renko popravlja:

Ni res, da je on ob koncu razprave 21. maja »izključno« v svrhu politične propagande prišel z nepremišljenim predlogom, da mu naj sodnija dostavi obtožnico po tožbi dr. Josipa Agnelletta v slovenskem prevodu. Res je namreč, pravi v popravi, da se je on poleg čl. 5. Posebnega statuta skliceval tudi na dejstvo, da mu je v aprilu 1955 Državna prokuratura v Trstu na njegovo zahtevo v smislu čl. 5. določila tolmača in izročila prevod obtožnice po neki drugi tožbi zastopnika italijanske republike. Ni res, da je bila njegova zahteva (ne pa predlog) nepremišljena in da je imela za posledico »odločbo kakor si jo

boljše ne bi mogel želeli in pričakovati najhujši nasprotnik »Posebnega statuta«.

Res je pa, da je zahteval izvajanje Posebnega statuta tako, kot ima pravico in dolžnost zahtevati sleherni Slovenec. Zato tudi ni res, da gre za njegovo »junaško polomijado«. Res je tudi, pravi popravek, da je vztrajno in vsakodnevno zahtevanje izvajanja Posebnega statuta pravilna pot, ki vodi do ratifikacije memoranduma in do njegove objave v uradnem listu, tako da nam nihče ne bo mogel potem »zabrusiti v obraz, da je za sodnijo londonski sporazum le kos papirja in da ga ni dolžan nihče spoštovati«. Zato tudi ni res, da se on »na vse to poživlja«, da bi le mogel napasti dr. Agnelletta in njegovega zastopnika.

Na ta popravek le sledeče ugotovitve:

1) Izven sodnije je vsak

Slovenec dolžan vedno in povsod zahtevati izvajanje Posebnega statuta. To smo mi delali in delamo od oktobra 1954 naprej. 2) Ali na sodniji, pred sodniki, ki so vezani samo na veljavne zakone, je predlog — sodnija namreč »zahtev« ne pozna —, da naj sodnija izvajajo Posebni statut, dokler ni bil še objavljen, samo dokaz nevednosti ali neresnosti ali neumestne reklame. 3) Zato je Stanislav Renko moral vedeti, da bo sodnija njegov predlog, ali kot on pravi »zahtevo« po izvajanju Posebnega statuta, odbila in s tem avtoritativno pribila, kar je tudi storila, da je sedaj londonski memorandum in Posebni statut le kos papirja brez vsake veljave. 4) S tem je bilo tudi od sodnije javno potrjeno in priznano kot pravilno stališče nasprotnikov Posebnega statuta — in do tega veselja in zadoščenja jim je pripomogel prav g. Renko.

Javnost naj sodi, ali ne spada tako ravnanje v politiko polomij. Ker se »Prim. dneva« tako rad sklicuje na italijansko časopisje, ga opozarjamo na teden »L'Arena di Pola« z dne 30. maja 1956, ki na uvodnem mestu pod naslovom »Londonski memorandum brez pravne veljave« razpravlja v isti zadevi in vihravo kliče na pomoč celo italijanski parlament.

Med socialisti

Med socialistimi demokrati (sargatovci) in italijanskimi socialisti (nennijski) potekajo pogajanja za združitev ali vsaj za skupni nastop obeh socialističnih strank. Mnogi pogledi so identični, mnogi pa tudi različni. Pogajanja bodo verjetno dolgotrajna, so pa pozitivni znak za dosego sporazuma. Sedaj, ko se je Nenni močno okrepil in so tudi socialni demokrati počeli svoje vrste, se morda bliža čas, ko se bo Nenni lahko odkrižal komunističnega varuštva.

Sporazum med italijanskimi demokratičnimi socialisti bi popolnoma spremenil notranjopolitični položaj Italije — in to v njeno korist.

Tito v Moskvi

Tito in Zahodom ne more biti, ne morem ko ga z Vzhodom družiti skupna vera, ki se z milijardami e more nadomestiti. Na eni strani so pač trgovci in podjetniki, na drugi pa revolucionarji; dva svetova, ki se ne moreta in ne bosta mogla ne razumeti ne sporazumeti. Kdor zapira pred tem oči, hoče prav hoteti ostati slep. In takšnih slepcev je med zahodno starejšo generacijo, kot vidimo, kar veliko.

Moskva je Tito upravičeno tako slovesno sprejela. Prvič ji je Tito v zunanji politiki napravil takšne usluge kakor nobeden izmed njenih ostalih vazalov. Prvi je prebil oklep, s katerim se je demokratični svet hotel zavarovati pred nevarnostjo in bacili rdečega totalitarizma. Zagovarja isto politiko miru, mirne koeksistence (soobstoja) in nevtiralnosti manjših in srednjih držav, kakor zagovarja to tudi Moskva. Zaradi vsega tega so mu lahko hvalile gospodariji Kremlija. Sovjetske množice pa vidijo v Titu človeka, ki se je edini še za življenje danes tako obsojega diktatorja Stalina upal temu uspešno upreti. Te množice pač ne vedo, da je Tito na načelno efak, čeprav po zunanji obliki manj surov in bolj civiliziran način, zdržati Džlasa in Džerijerja, čim sta se upala predlagati, da bi vsaj v okviru komunizma lahko obstajale razne politične skupine ali stranke, torej nekakšne vlade in opozicije. Sovjetske množice vedo samo, da se je Tito uprl Stalinu, da ga je Stalin hotel uničiti, pa ga ni mogel. In zato so pozdravile in pozdravljajo v Titu človeka, ki naj bi bil predstavnik tistega mlajšega, svobodnejšega komunizma, kakršnega si same želijo in zdaj pričakujejo, da ga bodo novi kremeljski gospodariji počasi uresničili.

Tako uživa Tito v Sovjetski zvezi naklonjenost vseh, vladanih in vladajočih, čeprav so slednji pravzaprav žrtev utvare, ki so si jo sami priključili pred oči. Mi, ki živimo tu ob meji, preko katere skoro ne mine noč, da ne bi eden ali drugi pribežal na našo stran, o morju, na katerem tvegajo ljudje v orehovih lupinicah svoja življenja, samo da bi se rešili iz Titovega raja. Imamo pač o tem drugačno in nedvoumno resničnim okoliščinam bolj primerno mnenje.

Tito je stopil na moskovska tla točno na obletnico tistega dne, ko je v Beogradu Hruščev zvalil na mrtvega Berjo vso krivdo za nesporazum med Beogradom in Kremlijem. Stalina ni več, odstopil je celo Molotov, ki je zagovarjal in izvajal tedanje sovjetsko politiko. Prijazno in z nasmehom se je rokaval s Titom, kakor bi mu hotel dokazati, da med njima ni sence zategnenosti. Titu pa se ni bilo treba izgovarjati in se tudi v nobeni svoji izjavi ni opravičeval. Poudaril pa je staro sovjetsko-jugoslovensko zavezništvo, poudaril, da mu hoče biti zvest, čeprav na svoj način in si pri tem pridržuje, da bo smel hoditi po svoji poti. Tito naj bi se, po nekaterih poročilih, v Moskvi zavzemal tudi za to, da bi se ostale satelitske države v bodoče uživale podobno svobodo kot si jo je izbojevala Jugoslavija. Slednje je popolnoma razumljivo, kajti samo v tem primeru je Tito lahko gotov, da ga sovjetski objem nekega dne ne bo — zadušil.

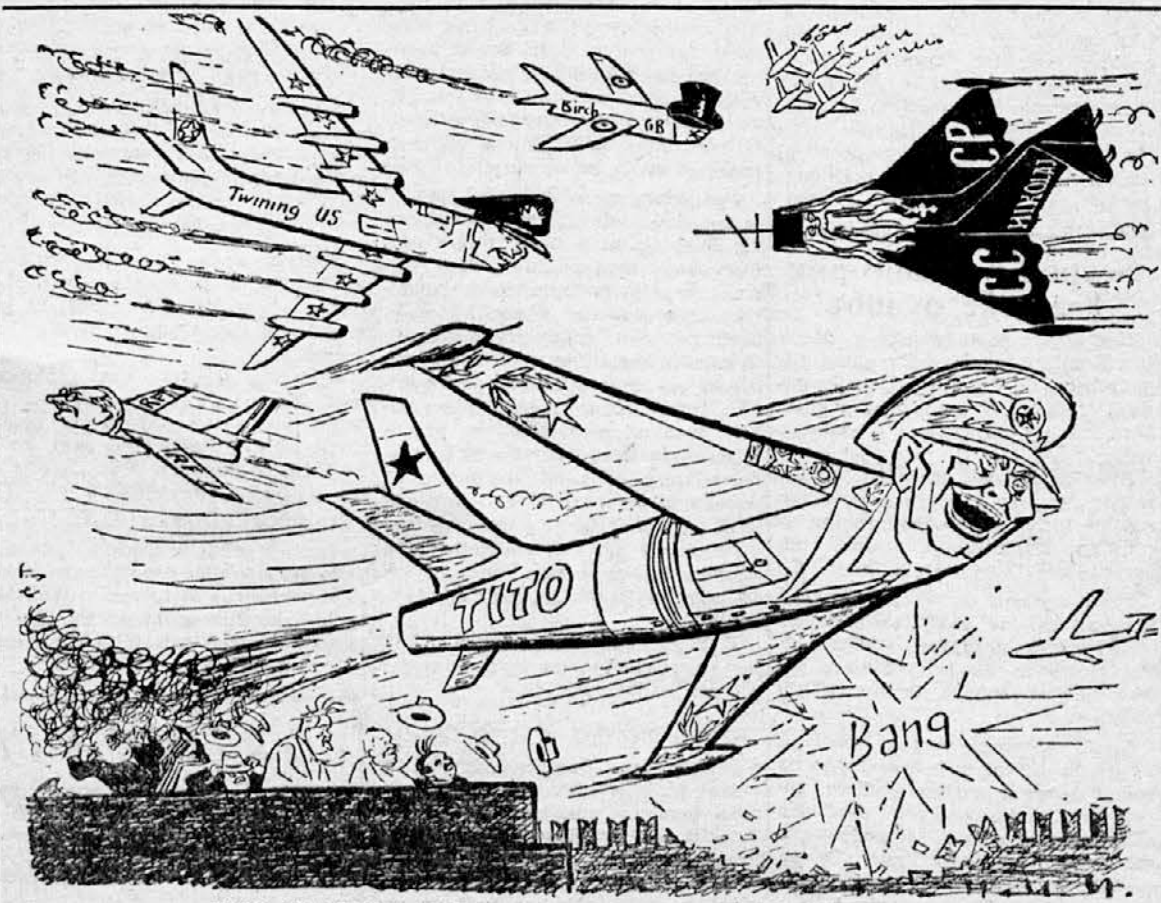
Kdo je lagal, kdo govoril resnico?

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo posebno brošuro govora Hruščeva na XX. kongresu KP. V tem svojem govoru je Hruščev razkril, da je bil Stalin množični morilec, ki je pokončil na deset tisoč nedolžnih žrtev; da je bil histerik, ki je iznašel za svoje nasprotnike naziv »sovražnike države«. (To prikljubljeno frazo so s pridom uporabljali tudi njegovi učenci v današnji Jugoslaviji!) Ta obtožba je zadostovala za likvidacijo nasprotnika. Hruščev je priznal, da se je Stalinova policija posluževala najhujšega nasilja, da je izvajala priznanje obtožbenosti.

Hruščev je nadalje obtožil nekdanjega vojaškega »agenija«, da je zakrivil uničenje cveta sovjetske armade ob napadu nacistične vojske na Sovjetsko.

Ameriški komunisti v svojem uradnem glasilu ostro obsojajo Stalinske dediče, da prikrivajo resnico sovjetskemu ljudstvu. Večna borba pač med resnico in lažjo...

Tako Moskva sama potrjuje vse tisto, kar smo o Stalinu in Sovjetski pisali leta in leta, pa je »Delo« vse to označevalo za izmišljotino. Laž ima pač kratke noge.

TITO JE PREBIL ZVOCNI ZID PROTI SOVJETJI (Die Weltwoche)

VESTI z GORISKEGA

Praznik Republike

Današnji svet

ŠOLSKI USPEHI

Dne 2. junija 1946 so si Italijani izvolili republiko namesto monarhije, ki jim je pod Savojo, s častno izjemo redkih pametnih in junastih kraljev, prinesla marsikatero gorjo. Skoro bi rekli, da je Italija bila nepregledno samo v vojni ali v vojnem stanju. Pogledimo samo število vojnih vdov in sirot ter vojnih invalidov in pohabljenec, pa se bomo prepričali, da je ta trditve resnična, saj štejemo na stotisoče prvih, drugih in tretjih.

Savojeji pa ne uživajo v zgodovini niti beska ustavi zvestih monarhov, saj so ustavo tolmáčili in uveljavljali po svojih trenutnih potrebah. Kljub ustavi, ki jo je pod vodstvom izobraženih in klenih italijanskih izobražencev ljudstvo zahtevalo in doseglo, je pri nekaterih vladarjih Savojske dinastije ostal v veljavi duh despotizma. V prvi vrsti je vladarjem šlo le za ohranitev na prestolu, in sicer za vsako ceno. Tako je Viktor Emanuel III. tudi prisegel na ustavo in se s prisego zavezal ustavo spoštovati. Pojavila pa so se politične in socialne težkote, in Viktor Emanuel III. je kratko in malo na tisto prisego in zavezo pozabil in vladal izročil v roke fašizma. Naj fašizem vlada nad Italijani kakor mu je ljubo in milo, da se le ohrani na prestolu, si je brezbržno za usodo nacije Viktor Emanuel III. majal roke in mirne vesti podpisoval zakone, ki so drug za drugim kršili vsa demokratična liberalna določila ustave. »Kralj kraljuje, ne vlada!« se je Viktor Emanuel III. izgovarjal pred tistimi, ki so se mu upali in drznili namigniti na njegovo prisego, da bo ustavo spoštoval!

In končno je Viktor Emanuel III. dovolil vse tiste obožene napade na druge miroljubne dežele in narode, ki jih poznamo, in se šopiril z novimi naslovi cesarja Abesinije, kralja Albanije, kralja še pred zaključkom vojne Ljubljanske pokrajine.

Ko pa je pred silo nastopajoče Pravice Mussolinijeva »slava« jela padati, ko so zavezniške sile rušile mesto za mestom Italije in bile na vratih države, se je Viktor Emanuel III. lotila groza pred odgovornostjo zaradi tolikih zločinov, ki so terjali, da stopi s prestola!

In tedaj je Viktor Emanuel III. mirne vesti vrgel vso krivdo na Mussolinija in ga dal prijeti in zapreti. Sam pa je šel v zmagovalecni zavezniškimi četami naproti, da rabimo pravilni izraz poveljnika V. zavezniške armade, morda Aleksandra.

Viktor Emanuel III. se je moral umakniti s prestola in sin Umberto mu je nasledil kot namestnik. Toda Italijanski narod je z monarhijo, po krivdi Savojevcev, 2. junija 1946 obračunal in si izvolil republiko.

Liko. Hkrati pa je izvolil tudi ustavodajno skupščino, ki je, po izkušnjah iz preteklosti, po presoji zgodovine italijanske nacije, po zavetvi italijanskega ljudstva in njegovih umskih voditeljev sestavila in izglasovala ter proglasila tisto demokratično, na spoštovanju človeških pravic slonečo ustavo, ki jo tudi mi Slovenci v Italiji dobro poznamo in odobrujemo.

To demokratično ustavo si je priborilo italijansko ljudstvo samo pod težo težkih izkustev. Je plod njegove miroljubnosti in demokratičnega priznanja in spoštovanja človeških pravic. Spoštovanje pa je prvi pogoj za mir v državi in med narodi ter za socialni napredek skupnosti in posameznikov. Zato se italijansko ljudstvo, in mi z njim, z zadoščenjem upravičeno s praznikom veselijo svoje zmage, tega svojega napredka!

Le žal, da je naše veselje okrnjeno zaradi ostankov fašizma in monarhizma, ki se ozkostrno napram nam Slovincem v Italiji vedno šovinstveno, nas prezira in prepušča dejansko uveljavitev in spoštovanje tistih človeških pravic, ki nam tudi z ozirom na našo narodnost in na naš jezik po republikanski ustavi pritičejo!

Upamo, da nas ne bodo dolgo več prezirali in zapostavljali!

Časopisi, na primer nedeljski tržaški »Il Piccolo«, so prinesli vest in poročilo o sprejemu, ki ga je gorški prefekt priredil na praznik Republike v soboto 2. t. m. Dolgo poročilo smo pazljivo prebrali večkrat, da bi kakega imena številnih povabljenec ne prezeli in tudi, da bi našli ime kakega Slovence. Zato smo poročati našim čitateljem, da smo med povabljeni in uslužbeni našli zastopnike demokratičnejših in italijanskih komunistov, Saragatovih socialistov, italijanskih republikancev in liberalcev, zastopnike sindikatov CISL in CISONAL ter zastopnika delavske zbornice, zastopnika istrskega MIR, zastopnika AGI, zastopnika Zelenega križa, zastopnika ENPAS, zastopnika državne biblioteke itd.

Navedli smo seveda samo nekaj primerov od visokega števila prefektovih povabljenec in udeležencev sprejema ob priliki praznika Republike. Nismo pa našli niti enega samega imena zastopnikov Slovencev: slovenskih šol, slovenskih strank, slovenskih občin, slovenskih kulturnih združenj, tiska itd!

Zato si dovoljujemo staviti gosposdu prefektu upravičeno vprašanje: Zakaj niste na sprejem na praznik Republike povabili tudi zastopnike slovenskih občin, ustanov, združenj, strank i. dr.?

Vaša dolžnost je, gospod prefekt, da Slovence, italijanskih državljanov, ne pozabljate in ne prezirate, kajti Vi ste v naši provinci zastopnik vlade in ste zaradi tega dolžni ravnati z vsemi in napram vsem državljanom enako!

To Vam, gospod prefekt, veva tudi tretji člen republikanske ustave, ki pravi, da so vsi državljani, ne glede na njihov jezik, enake socialne dostojanstvenosti!

Praznik Republike pa je tudi praznik nas Slovencev, italijanskih državljanov, ki smo na tem ozemlju, in lahko rečemo na vsem ozemlju Italije bili od fašizma in Savojske monarhije najbolj prezirani, preganjeni, mučeni in na narodno smrt obsojeni! Zaradi tega smo s tem svojim trpljenjem in v upravičenem odporu proti fašizmu, ki ga je Savojska monarhija podpirala in držala na vlati, mnogo pripomogli k zlomu fašizma in krivičnemu monarhiju ter k nastanku Republike.

V soboto 2. junija pa ste med povabljeni in udeleženci sprejema za praznik Republike imeli na prefekturi avtentične bivše fašistične hierarhe in celo »poslanca«!

Nič za to, če so danes predstavniki kake javne uprave, ustanove, združenja itd. Demokracija dovoljuje to, kar ni dovoljeval fašizem.

Le žal, gospod prefekt, da Vam republikanska demokracija ne dovoljuje tudi tega, da povabite na sprejem za praznik Republike tudi državljane slovenskega jezika, nekdanje žrtve fašizma!

Ima vendar je predsednik Republike, Gronchi, od svoje visoke izvolitve do ponedeljka 4. t. m. večkrat svaril in očetoval svetovni in svetlo, da morajo državni in vsi javni funkcionarji ravnati z vsemi državljani enako, pošteno in pravično, v ponedeljek 4. t. m. pa je dobri predsednik Republike, Gronchi, sprejel mednarodni odbor »Svetlike bratstva« ter ga takole nagovoril: »Vse, kar se sklicuje na kult npravnih vrednot človeka, prispeva k povzdigu notranjega socialnega in političnega življenja vsake države, v med-

narodnih odnosih pa k ustvaritvi pogojev za dejansko in delujočo solidarnost.«

Zakaj pa se Vi, gospod prefekt, ko gre za nas Slovence, po ustavi italijanske enakopravne državljanke, ne držite nasvetov in zapovedi, ki jih sam predsednik Republike daje? Ali nas smatrate za državljane druge, podrejene vrste, in torej neenakopravne, dolžne samo plačevati davke in služiti vojakom?

Slovinci smo na tem ozemlju avtohtono prebivalstvo in smo nekoč enakopravno z italijanskim prebivalstvom že uživali svoje jezikovne in splošne narodne pravice, ki nam jih po italijanski republikanski ustavi, po mednarodni listini človeških pravic in po naravnem zakonu ne sme nihče kratiiti, niti ne teptati!

Ne bomo mirovali, gospod prefekt! Z vsi silo naše pravice se bomo vedno borili za ravnanje z nami na podlagi stroge enakopravnosti, ker izvršujemo vse dolžnosti lojalnih državljanov in ker ne maramo, da nas kdo ponižuje in stopnja brezpravnega ljudstva!

Gospodarsko politiko, ki naj bi vodili novi delavski sveti, je tovariš Bore orisal z besedami: »Tako imenovano sentimentalnost in socialistični pri organiziranju gospodarstva bomo morali opustiti ter jo prepustiti družbenim organizacijam in ostalim socialnim organom. V podjetju pa bi morali najti za vsakogar, tudi za manjši sposobnega — bodisi duševno ali fizično — rentabilno zaposlitev. Namesto da bi primerno preuredili delovna mesta za odgovarjajočo produktivno delo teh ljudi, jih pa sebi in njim v škodo vzdržujemo kot socialen problem in nerentabilno breme. Novi delavski sveti naj bodo res dobri gospodarji!«

V jugoslovanskih podjetjih bodo torej predvidoma izpeljane precejšnje čistke delovne sile.

PREPOVEDANO NOČNO DELO

Z odlokom Zveznega izvršnega sveta je bilo prepovedano nočno delo žensk v gradbeništvu in industriji. Prepoved se pa ne nanaša na žene, ki so zaposlene na vodilnih ali odgovornih mestih tehničnega značaja, kakor tudi ne za

(Povolilna zgodba)

John Smith je bil edini, ki se je rešil, ko se je ladja ob nekem tajfunu v Tihem oceanu potopila. Vselevi so Johna zagnali na koralni otok, kjer ni bilo človeške duše. Pri reševanju se je le neznatno poskovala in njegov angel varuh je imel trdo delo, da ga je ohranil pri življenju. To delo pa je angela varuha tako zdelalo, da je komaj lahko še kaj več storil za Johna Smitha.

Na samcemem otoku, na katerega se je rešil, je životalo nekaj kosovih palm. Tudi nekaj podivjanih prašičev je bilo tu in marsikaj drugega se za pod zob je našel v gostem gozdiču. Majhen zaliv je bil prenapolnjen tropskih rib, vse to pa je Johnu Smithu samo še pospeševalo občutek samote in zapuščenosti. In ta zapuščenost je trajala točno 5 let.

Končno je izgledalo, da se je njegov angel varuh nekoliko opomogel in da bi lahko nekaj spodobnega napravil za Johna Smitha, kajti na obzorju se je pokazal dim. Polagoma, zelo polagoma se je bližal in kljub temu, da John ni imel signalnih raket, niti drugih takih pripomočkov, se je ladja usidrala v majem zalivu.

Ni potrebno menda pripomniti

da je John Smith pokleknil in se svojemu angelu varuhu zahvalil. Medtem pa se je že ločil čoln od ladje in orjaški mornarji so se še nekaj minut izkrclali s častnikom na čelu.

Ta je ponudil Johnu Smithu velik zaliv časopisov. »Pošta?« je spraševal začuden John. »Se ne, je odvrnil častnik. »Kapitan vam zaenkrat pošilja ta zaliv časopisov in vam predlaga, da se natančno poučite, kako je danes na tem božjem svetu. Medtem bomo natečili sladko vodo, in ko boste časopise prebrali, nam boste povedali, ali želite, da vas rešimo ali ne.«

Dve prireditvi

V soboto zvečer 2. t. m. je Katoliško akademsko društvo v Gorici priredilo na Placuti Mozartovo groslavo. Izbrpno in zanimivo je o velikem muziku Mozartu predaval č. g. prof. Minko Filej. Na klavirju je prav lepo igral na slepi g. Devetak iz Sentmavra.

V nedeljo zvečer 3. t. m. je v Standeržu pri Gorici imelo svojo folklorno prireditev Akademsko in srednješolsko društvo »S. Gregorčič«. S slovenskimi in srbskimi narodnimi plesji v kolu sta nastopili skupini iz Brega na Tržaškem in člani goriskega društva.

Nekaj uprašanj g. prefektu

Časopisi, na primer nedeljski tržaški »Il Piccolo«, so prinesli vest in poročilo o sprejemu, ki ga je gorški prefekt priredil na praznik Republike v soboto 2. t. m. Dolgo poročilo smo pazljivo prebrali večkrat, da bi kakega imena številnih povabljenec ne prezeli in tudi, da bi našli ime kakega Slovence. Zato smo poročati našim čitateljem, da smo med povabljeni in uslužbeni našli zastopnike demokratičnejših in italijanskih komunistov, Saragatovih socialistov, italijanskih republikancev in liberalcev, zastopnike sindikatov CISL in CISONAL ter zastopnika delavske zbornice, zastopnika istrskega MIR, zastopnika AGI, zastopnika Zelenega križa, zastopnika ENPAS, zastopnika državne biblioteke itd.

Navedli smo seveda samo nekaj primerov od visokega števila prefektovih povabljenec in udeležencev sprejema ob priliki praznika Republike. Nismo pa našli niti enega samega imena zastopnikov Slovencev: slovenskih šol, slovenskih strank, slovenskih občin, slovenskih kulturnih združenj, tiska itd!

Zato si dovoljujemo staviti gosposdu prefektu upravičeno vprašanje: Zakaj niste na sprejem na praznik Republike povabili tudi zastopnike slovenskih občin, ustanov, združenj, strank i. dr.?

Vaša dolžnost je, gospod prefekt, da Slovence, italijanskih državljanov, ne pozabljate in ne prezirate, kajti Vi ste v naši provinci zastopnik vlade in ste zaradi tega dolžni ravnati z vsemi in napram vsem državljanom enako!

To Vam, gospod prefekt, veva tudi tretji člen republikanske ustave, ki pravi, da so vsi državljani, ne glede na njihov jezik, enake socialne dostojanstvenosti!

Praznik Republike pa je tudi praznik nas Slovencev, italijanskih državljanov, ki smo na tem ozemlju, in lahko rečemo na vsem ozemlju Italije bili od fašizma in Savojske monarhije najbolj prezirani, preganjeni, mučeni in na narodno smrt obsojeni! Zaradi tega smo s tem svojim trpljenjem in v upravičenem odporu proti fašizmu, ki ga je Savojska monarhija podpirala in držala na vlati, mnogo pripomogli k zlomu fašizma in krivičnemu monarhiju ter k nastanku Republike.

V soboto 2. junija pa ste med povabljeni in udeleženci sprejema za praznik Republike imeli na prefekturi avtentične bivše fašistične hierarhe in celo »poslanca«!

Nič za to, če so danes predstavniki kake javne uprave, ustanove, združenja itd. Demokracija dovoljuje to, kar ni dovoljeval fašizem.

Le žal, gospod prefekt, da Vam republikanska demokracija ne dovoljuje tudi tega, da povabite na sprejem za praznik Republike tudi državljane slovenskega jezika, nekdanje žrtve fašizma!

Ima vendar je predsednik Republike, Gronchi, od svoje visoke izvolitve do ponedeljka 4. t. m. večkrat svaril in očetoval svetovni in svetlo, da morajo državni in vsi javni funkcionarji ravnati z vsemi državljani enako, pošteno in pravično, v ponedeljek 4. t. m. pa je dobri predsednik Republike, Gronchi, sprejel mednarodni odbor »Svetlike bratstva« ter ga takole nagovoril: »Vse, kar se sklicuje na kult npravnih vrednot človeka, prispeva k povzdigu notranjega socialnega in političnega življenja vsake države, v med-

narodnih odnosih pa k ustvaritvi pogojev za dejansko in delujočo solidarnost.«

Zakaj pa se Vi, gospod prefekt, ko gre za nas Slovence, po ustavi italijanske enakopravne državljanke, ne držite nasvetov in zapovedi, ki jih sam predsednik Republike daje? Ali nas smatrate za državljane druge, podrejene vrste, in torej neenakopravne, dolžne samo plačevati davke in služiti vojakom?

Slovinci smo na tem ozemlju avtohtono prebivalstvo in smo nekoč enakopravno z italijanskim prebivalstvom že uživali svoje jezikovne in splošne narodne pravice, ki nam jih po italijanski republikanski ustavi, po mednarodni listini človeških pravic in po naravnem zakonu ne sme nihče kratiiti, niti ne teptati!

Ne bomo mirovali, gospod prefekt! Z vsi silo naše pravice se bomo vedno borili za ravnanje z nami na podlagi stroge enakopravnosti, ker izvršujemo vse dolžnosti lojalnih državljanov in ker ne maramo, da nas kdo ponižuje in stopnja brezpravnega ljudstva!

stopnike slovenskih občin, ustanov, združenj, strank i. dr.?

Vaša dolžnost je, gospod prefekt, da Slovence, italijanskih državljanov, ne pozabljate in ne prezirate, kajti Vi ste v naši provinci zastopnik vlade in ste zaradi tega dolžni ravnati z vsemi in napram vsem državljanom enako!

To Vam, gospod prefekt, veva tudi tretji člen republikanske ustave, ki pravi, da so vsi državljani, ne glede na njihov jezik, enake socialne dostojanstvenosti!

Praznik Republike pa je tudi praznik nas Slovencev, italijanskih državljanov, ki smo na tem ozemlju, in lahko rečemo na vsem ozemlju Italije bili od fašizma in Savojske monarhije najbolj prezirani, preganjeni, mučeni in na narodno smrt obsojeni! Zaradi tega smo s tem svojim trpljenjem in v upravičenem odporu proti fašizmu, ki ga je Savojska monarhija podpirala in držala na vlati, mnogo pripomogli k zlomu fašizma in krivičnemu monarhiju ter k nastanku Republike.

V soboto 2. junija pa ste med povabljeni in udeleženci sprejema za praznik Republike imeli na prefekturi avtentične bivše fašistične hierarhe in celo »poslanca«!

Nič za to, če so danes predstavniki kake javne uprave, ustanove, združenja itd. Demokracija dovoljuje to, kar ni dovoljeval fašizem.

Le žal, gospod prefekt, da Vam republikanska demokracija ne dovoljuje tudi tega, da povabite na sprejem za praznik Republike tudi državljane slovenskega jezika, nekdanje žrtve fašizma!

Ima vendar je predsednik Republike, Gronchi, od svoje visoke izvolitve do ponedeljka 4. t. m. večkrat svaril in očetoval svetovni in svetlo, da morajo državni in vsi javni funkcionarji ravnati z vsemi državljani enako, pošteno in pravično, v ponedeljek 4. t. m. pa je dobri predsednik Republike, Gronchi, sprejel mednarodni odbor »Svetlike bratstva« ter ga takole nagovoril: »Vse, kar se sklicuje na kult npravnih vrednot človeka, prispeva k povzdigu notranjega socialnega in političnega življenja vsake države, v med-

narodnih odnosih pa k ustvaritvi pogojev za dejansko in delujočo solidarnost.«

Zakaj pa se Vi, gospod prefekt, ko gre za nas Slovence, po ustavi italijanske enakopravne državljanke, ne držite nasvetov in zapovedi, ki jih sam predsednik Republike daje? Ali nas smatrate za državljane druge, podrejene vrste, in torej neenakopravne, dolžne samo plačevati davke in služiti vojakom?

Slovinci smo na tem ozemlju avtohtono prebivalstvo in smo nekoč enakopravno z italijanskim prebivalstvom že uživali svoje jezikovne in splošne narodne pravice, ki nam jih po italijanski republikanski ustavi, po mednarodni listini človeških pravic in po naravnem zakonu ne sme nihče kratiiti, niti ne teptati!

Ne bomo mirovali, gospod prefekt! Z vsi silo naše pravice se bomo vedno borili za ravnanje z nami na podlagi stroge enakopravnosti, ker izvršujemo vse dolžnosti lojalnih državljanov in ker ne maramo, da nas kdo ponižuje in stopnja brezpravnega ljudstva!

stopnike slovenskih občin, ustanov, združenj, strank i. dr.?

Vaša dolžnost je, gospod prefekt, da Slovence, italijanskih državljanov, ne pozabljate in ne prezirate, kajti Vi ste v naši provinci zastopnik vlade in ste zaradi tega dolžni ravnati z vsemi in napram vsem državljanom enako!

To Vam, gospod prefekt, veva tudi tretji člen republikanske ustave, ki pravi, da so vsi državljani, ne glede na njihov jezik, enake socialne dostojanstvenosti!

Praznik Republike pa je tudi praznik nas Slovencev, italijanskih državljanov, ki smo na tem ozemlju, in lahko rečemo na vsem ozemlju Italije bili od fašizma in Savojske monarhije najbolj prezirani, preganjeni, mučeni in na narodno smrt obsojeni! Zaradi tega smo s tem svojim trpljenjem in v upravičenem odporu proti fašizmu, ki ga je Savojska monarhija podpirala in držala na vlati, mnogo pripomogli k zlomu fašizma in krivičnemu monarhiju ter k nastanku Republike.

V soboto 2. junija pa ste med povabljeni in udeleženci sprejema za praznik Republike imeli na prefekturi avtentične bivše fašistične hierarhe in celo »poslanca«!

Nič za to, če so danes predstavniki kake javne uprave, ustanove, združenja itd. Demokracija dovoljuje to, kar ni dovoljeval fašizem.

Le žal, gospod prefekt, da Vam republikanska demokracija ne dovoljuje tudi tega, da povabite na sprejem za praznik Republike tudi državljane slovenskega jezika, nekdanje žrtve fašizma!

Ima vendar je predsednik Republike, Gronchi, od svoje visoke izvolitve do ponedeljka 4. t. m. večkrat svaril in očetoval svetovni in svetlo, da morajo državni in vsi javni funkcionarji ravnati z vsemi državljani enako, pošteno in pravično, v ponedeljek 4. t. m. pa je dobri predsednik Republike, Gronchi, sprejel mednarodni odbor »Svetlike bratstva« ter ga takole nagovoril: »Vse, kar se sklicuje na kult npravnih vrednot človeka, prispeva k povzdigu notranjega socialnega in političnega življenja vsake države, v med-

narodnih odnosih pa k ustvaritvi pogojev za dejansko in delujočo solidarnost.«

Zakaj pa se Vi, gospod prefekt, ko gre za nas Slovence, po ustavi italijanske enakopravne državljanke, ne držite nasvetov in zapovedi, ki jih sam predsednik Republike daje? Ali nas smatrate za državljane druge, podrejene vrste, in torej neenakopravne, dolžne samo plačevati davke in služiti vojakom?

Slovinci smo na tem ozemlju avtohtono prebivalstvo in smo nekoč enakopravno z italijanskim prebivalstvom že uživali svoje jezikovne in splošne narodne pravice, ki nam jih po italijanski republikanski ustavi, po mednarodni listini človeških pravic in po naravnem zakonu ne sme nihče kratiiti, niti ne teptati!

Ne bomo mirovali, gospod prefekt! Z vsi silo naše pravice se bomo vedno borili za ravnanje z nami na podlagi stroge enakopravnosti, ker izvršujemo vse dolžnosti lojalnih državljanov in ker ne maramo, da nas kdo ponižuje in stopnja brezpravnega ljudstva!

Na nižji srednji šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici so izdelali sledeči dijaki:

I. razred: Berdon Ivan, Bučinel Anton, COTAR Daniel (z odliko), Franko Ivan, Gergolet Karel, Lavrencic Marjan, Pellizzo Lucijan, Perot Vočko, Quinzi Ernest, Zavadlav Jordan, Beuciar Bogdana, Di Boštita Anka, Filgelj Antonija, Lapanja Marija, Makuc Lucija, Peric Seve, na, Ricca Gracijela, RUTAR Marija (odličnjakinja), TOMMASI Deša (odličnjakinja), Tomasino Mariza.

II. razred: Devetak Leopold, Feran Josip, Filgelj Ivan, Hoban Aleksander, Ljubich Marjan, Paulin Damjan, Sirk Aleksander, Vidrih Aleksander, Winkler Aleksander, BERTOSI Nadja (odličnjakinja), Bonini Norma, Bordon Santina, CERNETIG Silviya (odličnjakinja), Erzetice Marija Merta, Levpuscech Helena, MARVIN Florijana (odličnjakinja), MASSERA Majda (odličnjakinja), Peteani Ana Marija, Pulc Nerina, Reggente Alida, Rožič Nevina, Stiličoj Leopolda, Šol Marija.

Dijaki in dijakinje iz III. razreda so vsi pripuščeni k nižjemu tečajnemu izpitu.

Na slovenski nižji strokovni šoli v Gorici so izdelali sledeči dijaki:

I. A: Botibera Franko, Brisco Vladimir, Cernic Branislav, Ferletič Silven, Gomiscech Bruno, Humar Ivan, Lakovic Marin, Lavrencic Albert, Lutman Boris, Madotto Klavdij, Petecan Janko, Praselj Marij, Rustija Bruno, Sinicco Gvido, Tence Marij.

I. B: Carrara Silvana, Hoban Uroš, Levpuscech Ljubka, Marvin Berta, Pintar Nadja, Suligoj Sonja.

II. A: Bensa Darko, Blasi Branko, Debellis Gelindo, Devetak Rinaldo, Ferletič Marij, Frandolič Marlin, Klanjšček Aleksander, Rebulica Franko, Sibau Ivan Pavel, Vilištin Marjan, Zotti Zorko.

II. B: Brandolin Bruna, Gorkič Bruna, Hmeljak Silva, Kobal Končeta, Marussi Jolanda, Quinzi Olga, Zotti Marija.

Iz III. razreda so bili vsi pripuščeni k zaključnemu izpitu.

Izid šolskega leta

V četrti klasični gimnaziji v Gorici je izid šolskega leta sledeči:

Izdelali so: Bednarik Marijan, Kacin Melka, Kerševan Silvan, Kleindienst Ksaverij, Komac Lucija, Stiličoj Majda in Vizintin Franka.

Sest dijakov ima popravljalne izpite v jeseni, pet jih je bilo pa zavrnjenih.

V peti gimnaziji so vsi dijaki

prepuščeni k zrelostnemu izpitu.

V prvem liceju so izdelali: Bednarik Jožef, Bravč Renato in Budihna Anamarija. Ostali štirje imajo popravljalne izpite v jeseni.

V drugem liceju sta izdelala: Colja Josip in Cernic Ivan. Vsi oštari, sedem po številu, imajo popravljalne izpite v jeseni.

V tretjem liceju so vsi dijaki prepuščeni k maturi.

Šolske namestitve

Na razglasni deski didaktičnega ravnateljstva šol s slovenskim učnim jezikom (Gorica - ul. Croce 3) je Min. odredba št. 2700-38 z dne 25. 5. 1956 glede začasnega nameščenja in suplenc za šolsko leto 1956-57.

Rok za vlaganje prošnje zapade 30. junija 1956.

Volitve v Slovenski Benečiji

V Slovenski Benečiji so ljudje okoli »Matajurja«, glasila beneških Slovencev v videmski provinci, postavili na zadnji volitvah skupne komunistične in socialistične liste, ki so jim prinesle nekaj uspeha. Tako si je ta lista priborila v Grmeku drugo mesto in v občinski svet pridela dva zavedna Slovence, gg. Izidor Predan in Ernest Zdravljica.

Zračni promet Milan-Beograd

V torek 5. t. m. je bil odprt zračni promet med Milanom in Beogradom ter obratno. Promet je otvorila jugoslovanska zrakoplovna družba J. A. T.

Pasja razstava v Gorici

V nedeljo 10. t. m. se bo vršila v Gorici razstava psov, in sicer z udeležbo najboljših avstrijskih, jugoslovanskih, nemških in francoskih produkcij. Istočasno z razstavo se bo v soboto 9. in v nedeljo 10. t. m. vršila tekma policijskih psov na igrišču Balamonti.

Regulacijski načrt

V sredo se je sestal gorški občinski svet in razpravljal o regulacijskem načrtu za gorško občino. Vprašanje je precej aktualno in bi bile mnoge izboljšave zelo zažele, če ne kar potrebne. Tako je že dolgo časa čakala na popravilo ceste, ki pelje na gorški grad. V torek so med drugimi sklepi potrdili tudi to popravilo in potrdili potrebno vsoto 2.600.000 lir.

Praznik češenj

Slovensko katoliško prosvetno društvo v Gorici prireja dne 10. junija 1956 ob 16.30 v Steverjanu

»PRAZNIK ČEŠENJ«.

Prireditve se bo vršila na prostoru med borovci. Narodne in umetne pesmi nam bodo peli moški zbori iz Doberdoba, Gorice, Rupe, Standerža in Steverjana.

Nastop zborov ima tekmovalni značaj.

Vstopnina: sedeži 150 lir; stojišča 100 lir.

Koriere vozijo iz Gorice izpred postaje Ribi ob 14.30 in 15.30. — Povratek ob 19.30 in 20.30.

Ce bo deževalo, se prireditve prenesne na naslednjo nedeljo.

Obmejni promet na Goriskem meseca maja

Na 16 obmejnih prelazih na Goriskem je meseca maja prišlo v Italijo 29.519 Jugoslovancev, v Jugoslavijo pa je v istem mesecu šlo 26.615 italijanskih državljanov. To, kar zadeva prehodov s prepusnitico v pasu 10 kilometrov.

Blok pri Rdeči hiši

Tehnični urad v Gor

KRIK NA POMOČ IZ ERIVANA

Nepristranski pogled po ruski zemlji - Michel Clerc, francoski časnikar

Deset tisoč kilometrov sem v desetih dneh prevelil po Sovjetiji. To je istočasno prevel in premo, da bi človek premeril obseg sprememb, ki so se izvršile v nekdanjem Stalinovem cesarstvu in da bi si ustvaril popolno sodo o gospodarskem in političnem položaju dežele.

Morem pa takoj povedati, da je naše bliskovito potovanje potekalo v izredno ugodnih okoliščinah in mi je na ta način uspelo predložiti si orjaško sedanost razprostrane celine, ki pridenja ob naših vratih in se razteza vse do Kitajske. S petnajstimi francoskimi časnikarji sem spremljal ministrskega predstavnika Guy Molleta v Moskvo. Zatem pa zunanjega ministra Christiana Pineauja v Leningrad. Kojev in v najjužnejši predel Sovjetije, v Erivan, ki je vzhodna prestolnica Armenije. Na ta način sem lahko opazil stvari, ki bi jih drugače nikoli ne videl, saj tja ne pride evropski popotnik.

Kateri delegaciji pripadate, katera skupina je organizirala vaše potovanje? — Je prvo vprašanje, ki ga postavlja Sovjetija potniku.

Ce je človek sam, šibak posameznik v nasprotju te okolice, potem ostaja sleherna usta zaprta, težave se večajo — Rusija posameznika ignorira. V trenutku pa, ko je človek opremljen s keko uradno etiketo, ga vsi pričakujejo z veliko, toplo gostoljubnostjo. Sopki cvetlice, vodka, kaviar, baletni nastopi, cesarski sprejemi in vsako jutro pred hotelskim vzhodom vsega limuzina s šoferjem, katerega proletarska čepica je v največjem kontrastu s prezidentskim razkošjem voza.

V gledališču Bolšoj pod monumetalnimi kronskimi svečniki Kremlja v antimnem krogu francoskega poslanstva sem skoraj čezno, kakor če bi to bili navadni ameriški demokrati, iz največje bližine in povsem familiarno lahko opazoval svetovne poštaste prezidentske poljubne Hruščeva in Bulganina, postarane Molotova, ki se je očino trudil k nasmetu, premetenega Mikojana s sajeto črnimi brki in čudškega Malenkova.

Iz zime v pomlad

Ti može, nekdanji tovariši, dediči in Judeži Stalina ne izgedajo v naši sredini prav nič skrivnostno. Delili so avtomatre in se norčevali, blebetali napitnice in z enim samim požirkom pogoltnili kozarec vodke. Zdelo se mi je, kakor da bi se vrnili v tej brezkonni noči Stalinovih časov nenadoma nazaj v dobo carske Rusije.

Potem pa je nastopila vožnja z zunanjim ministrom v prostornih spalnih vozovih »Reče pušice« v Leningrad. Tu smo se zrasli zopet v polni zimi. Vsa drevesa so bila še gola, stare žene pa so zmrazovale zavite v volnene rute. Po vsej sivini in moskovskih vojaških smo se znašli tu v čudovito zahodnem ozračju palače XVIII. stoletja. Bajni zakladi, kamor jih je vtaknil stalinski komformizem, so prišli zopet na svetlo, in kar je še bolj značilno — povsod so kipi Petra Velikega in Katarine II.

Naslednjega dne smo prispeli v Kijev, v srce Ukrajine. Tu je vladalo popolno pomladansko zelenje. Kijev, ki so ga Nemci do polovice porušili, je zopet v celoti pozidan. Arhitekt Vlasov, ki se je trmasto odvrnil od ognusnega stalinovskega sloga, je Kijev uporabil kot preizkuševališče in tako ustvaril mesto, ki je zračno in izredno pri-

jetno. Kljub temu pa je še vedno vse polno družin — kot povsod v Sovjetiji — ki stanujejo v enem samem prostoru.

Človek bi mislil, da so nam hoteli naši sovjetski gostitelji predvsem ohraniti spoštovanje pred staro Rusijo. Zato so nam z velikim navdušenjem razkazovali cerkve, muzeje, palače, ikone v zbledeh barvah. Z majhnimi svečami so nas opremili in vodili po temnih labirintih jamskih samostenov, kjer smo lahko občudovali steklene krste petdesetih menihov iz XII. stoletja, katerim so zgolj roke nekoliko potemnele, vse ostalo pa je ohranjeno, kakor da bi včeraj umrli. V temnostih stare cerkve sv. Sofije pa so ležali možje s premoškimi bradami in vernimi očmi na kolenih in molili z gorečnostjo tistih, ki na tej zemlji očitno niso naši raja.

Praktični komunizem

Dva tisoč pet sto kilometrov od tod, na poletu čez razsežno rusko ravnino, preko donskih gozdov — domovine Kozakov — čez Azovsko morje, Georgijo in čez zasneženi Kavkaz smo z brutalno razločnostjo opazovali stahotno tiranijo vladavine.

Prisili smo na majnem letališču na gosto obkoljenem s protiletalskimi topovi. To je Erivan, prestolnica Armenije, najjužnejše od šestnajstih sovjetskih republik. Prispeli smo na tisto strategično križišče, katerega obisk je Moskva doslej strogo prepovedovala slehernemu obiskovalcu. Samo kakih petindvajset kilometrov, na drugi strani gore Ararat, o kateri govori sv. pismo, leži Turčija, nekaj dalje Perzija — svobodni svet. V oddaljenosti 120 kilometrov leži prvo ameriško oporišče z atomskim orožjem, člen v verigi, ki jo je skovala hladna vojna.

V Armeniji vladajo orientalske barve: sonce žge, ljudje so temne polti, črni oči. Armenci, katerih deželo so Turki skozi stoletja razkosali, so šele leta 1920 pristopili k Sovjetiji. Njihova usoda je podobna judovski. Tudi Armenci so raztrošeni narod. Stejejo okrog 3 milijone pripadnikov, od teh jih je en milijon raztresenih po vsem svetu. Po zmagi jim je l. 1945 Sovjetija obljubila kruh in upanje. Okrog deset tisoč Armencev se je uklenilo domotožju in vrnili so se v Sovjetijo, v svojo izgubljeno domovino. Verjeli so obljubam in fati Morgani neke Armenske Palestine. Vrnili so se s svojimi ženami in otroci.

Pogum obupa

Ti »povratniki«, ki so po devetih letih življenja v Stalinovem peklu, v katerem so se temeljito seznanili z lakoto, zaporom in strahom, so nas 22. maja na letališču Erivan sprejeli s poklici: »Rešite nas, rešite nas, hočemo proč od tula Zene«, se nam vrgle na vrat, može, so nas objemali. Pred izredno začudenimi očmi gospodične, ki nas je vodila po nalogu Inturista, pred očmi sovjetskih policajev in pred inspektorji tajne policije so zakrili vsi sovjetski podaniki, ki so se prvič postavili po robu svojim jejnišničarjem. S krikom so izražali svojo stisko in svoje neomejeno sovraštvo proti komunizmu. Pod varstvom uradne potovalne družbe so izigrali svojo zadnjo karto, karto obupa. Strahotne so bile besede. Medtem ko je naše potovanje do tedaj potekalo v ljubeznivem vzdušju potovalnih pisarn, se je krika-

nenadoma in brutalno raztrgala. Pred seboj smo imeli človeško najkonkretnije dokaz celotne orjaške goljufije. Poslušali smo strahovito poročila: Tu so bili ljudje, ki so poskušali prekoračiti turško mejo, pa so jih granicari postrelili; tu so bili drugi, ki so bili tako neprevidni, da so pisarili francoskemu ali amerišnemu poslanstvu, pa jih je zasačila tajna policija in odgrala v Sibirijo.

Kar je nekaj izrednega, ni okoliščina, da so Armenci ohranili domotožje po zahodnem svetu, v katerem so živeli. Tudi ni dejstvo, da jih totalitarna vladavina proti volji in proti določilom Združenih narodov nasilno združuje v svojih mejah, nekaj izrednega pa je, da so v Sovjetiji prvič ljudje izustili besede, ki bi jih še pred šestimi meseci pripeljale na morišče.

»Pred šestimi meseci, so nam priznali, »ne bi tvegali nikoli takih poklicev.«

Ta stavek nam razodeva vso razsežnost preobrata, ki se je pričel razvijati v Sovjetiji. V sovjetskem svetu, daleč preko Armenije, je zapljal vetreček svobode in svetlega poguma. Povsod — v Moskvi, Kijevu, Leningradu, smo lahko ugotavljali brezmočje, v kate-

rem so se ruski ljudje znašli po XX. kongresu komunistične partije. Uradniki, sovjetski časnikarji in množice preprostih ljudi, vse to je iskalo stikov z nami. Pri tem pa so se strogo držali območja uradnih razgovorov. M'ado dekle od Inturista, ki smo jo hoteli povabiti na francosko poslanstvo, nam je dejalo:

»Verjetno se ne zavedate, kaj bi tvegala, če bi šla tja.«

Vztrajali smo in se sklicevali na popuščanje: »Bulganin in Hruščev bosta vendar tudi tam, oba nudita pač najboljši primer: Vidite, da je sedaj vse drugače.«

Odgovorila pa nam je kot ducati drugih Rusov: »Ne vem, kaj naj bi se verjela, vse je tako presenečeno, vendar se zavedam, da se bo spet vse spremenilo kakor je bilo.«

To dekle nam je izročilo s temi besedami ključ k celotnemu vprašanju: Veliko osvobodilno gibanje pričanja, »Snež kopnica, kakor je dejal Ilja Ehrenburg. Vendar ni mogoče določiti, ali nesprenmenljivega. Sistem ostaja, kremen, nesmiljen blok. Kdo ga bo premaknil? Ljudje, ki hrepenijo po svobodi — in teh je na drugi strani železne zavese neprimerno več kot na tej strani.

Slovenski svobodni kmet v Jugoslaviji obsojen na smrt

Tako mi je odgovoril znanec, ki je prišel iz nekdanje cone B, sedaj pod Jugoslavijo, na vprašanje, kako se tam kmetu godi. In ko sem mu izrazil svoje misli, da je njegova sodbja preveč enogleda, je odvrnil: »Vi Tržičani ste neverni Tomaži, ko se vam govori o mizeriji pri nas. Tja bi morali iti, ali ne na nedeljski izlet za en ali dva dni, ampak vsaj za mesec ali dva. Tako da bi imeli priložnost in čas gledati nas pri delu, pri vnovčevanju naših skromnih pridelkov, pri zbiranju od dinarja do dinarja za plačevanje davkov, za nakup kake cunjice za se oblačiti. Potem bi se vam vsaj nekaj posvetilo, kakšno je naše življenje.«

Prišel je naštevati križe in težave, ki tlačijo tam preko vse prebivalce, posebno pa kmeta, ki je že do leta 1948 živl človeka vredno življenje. Prislili so ga bili v »kmečke skupščine«; par let so ga nagovarjali k skupnemu delu, se nad njim jezili in ga strahovali, la premalo dela, premalo skrbi in se za skupnost ne žrtvuje. Očitni so mu, da je pohajal, ki ni nikoli bil nič prida, ampak sam delomrzn, ki ni nikoli delal in skrbel. Pod novim gospodarjem pa so prav te smeti zlezele na površje in zasedle po kmečkih vaseh udobne stolčke ljudske oblasti. Naravno je, da so morale vse kmečke skupne obdelovalne zadruge skrehrati. Kdo pa naj bi delal za druge, ki se dela ne tepajo in beže pozimi za ogenj in poleti v hlad!

Ko so take obdelovalne zadruge po kratkem življenju klavno propadle, je ljudska oblast prišla do prepričanja, da je treba vrniti kmetom njih zemljo in pustiti jim svobodno gospodarstvo. Kmetje so se oddahnil. Z marljivim delom so si v kratkem zopet nakupili nekaj živine, ki je bila po številu v dobi »kmečkih skupščin« ogromno padla.

Kmet je znal, za koga dela. Vsi so pričakovali, da je ponesrečen piskus z zadržno obdelavo zemlje izpamečeval glave ljudske oblasti. Ali ta pamet je bila kratkotrajna.

Sam Tito je ponovno proglasil načelo, da se mora zemlja in njeno obdelovanje za vsako ceno kolektivizirati, kajti zasebna lastnina, svobodni kmetje in občutek, da si sam gospodar svoje hiše, svoje njive in tega, kar pridelaja, so grobokopi kolektivne miselnosti in komunizma. Zato zahteva komunistični družabni red odpravo svobodne lastnine, uničenje svobodnih kmetov in njihovo ponizanje v »kmečki proletarijat«, ki bo komunizmu in njegovim glavarjem zvesto vdan. Sam suženj zna biti ubogljiv in posluš.

Zato je pričela država v službi komunistov udrihati po kmetu. Neznošni davki, nizke cene kmečkih pridelkov, do zvezd naraščajoče cene oblačil in drugih potrebščin morajo kmeta streti do tal. Ali se izsejati ali se podvržeti zahtevi in stopiti zopet v obdelovalne zadruge. Vse to pa zato, ker hoče komunizem za vedno obračunati z najbolj stalnim in zdravim slojem v agrarni državi.

Naš znanec nam je v podkrepitve svoje začne sodbje o usodi kmečkega stanu tam preko meje dejal: »Lani, leta 1955, so nam bili davki povišani. Poprej sem plačeval 20 tisoč din, potem pa kar 36 tisoč din, to je 80 odstotkov več. Pa nisem imel večjih dohodkov. Letos so vpejali še dopolnilni progresivni davek, ki znaša do 40 odstotkov doseganja davka. Ali razumeš — me je vprašal znanec — kam to pelje? Ali to še ni vse. Lani sem vino prodal gostilničarju ali trgovcu, ki je prišel sam ponj na moj dom, po 115 din liter; 15 din sem plačal užitnine in 100 din je bilo mojih. Le-

ŠPORTNI DROBIŽ

Odbojka je na naših slovenskih šolah zelo priljubljena igra in se je morda z tega porodila misel, da bi se postavilo nasproti igralce različnih šol, ki naj bi pokazali, koliko zmoroje, in ki naj bi zbudili zanimanje med dijaki ne samo za to, ampak tudi za druge športe. Da je prišlo do srečanja med skupinami realne, učiteljske, klasične in trgovske akademije, gre zasluga predvsem gospe Suhadolcovi, ki jih je znala spretno izbrati in pripraviti med njimi pravo prijateljsko vsojstvo.

Prva tekma se je odigrala 9. maja med skupinami klasične in trgovske akademije in se je zaključila z zmago zadnje, ki je nastopila v sledeči obliki: Ferletič, Bizjak, Jerina, Batista, Mozetič, Milič, Rolli in Zerial, v rezervami Škerlavaj, Zlobec in Stoka. Klasične so odigrale s Coljo, Ukmar, Benčič, Kalc, Dežjot, Prelec, Marc, Košuta V., v rezervah pa Košuta H. in Stoka. V trgovski so dobro igrali Jerina, Bizjak, Rolli in Zerial, v klasični pa Colja, Dežjot, Košuta V. in Kalc. Naj se omeni disciplina in složenost klasične, ki je zares posnemalnja vredna in ki je trgovsko marsikaj naučila.

Se istega dne sta se pomerili učiteljske in realna; zmagoval je učiteljske s igralci: Podobnik, Poropat, Pelozo, Boštjančič, Vidali.

Specogna, Ukmar ter rezervama Bole in Gruđen. Njih nasprotince so bile Micheluzzi, Sancin, Kržmančič, Metlika, Martelanc, Klakočar, Benulič, rezerve pa Fonda, Lajn in Kerševan. Regla ima dobi igralci in Martelanc in Klakočar, učiteljske pa v Pelozl, Vidali, ki je ustrahovala s svojimi servisi, in Ukmarjevi. Kar je pogubilo učiteljske pri nadaljnjih tekmah je bilo pomanjkanje reda, ki je spravilo vso njihovo moč v predzadje in spremenilo polje v tekanje iz enega kota v drugi.

Po nadaljnjih tekmah je prišlo do eliminacije realne iz tekmovanja in končnega srečanja med učiteljskem, klasično in trgovsko, ki so si bile priborile enako število točk. Končno sta 21. in 22. maja klasična in trgovska premagali učiteljske in se 23. srečali na istem polju, ki ju je videlo prvi tekmovalci. Morda je bila ta tekma še zanimivejša od prve, vsekakor pa neresna za trgovsko, ki se je kljub trudu svojih igralcev vrčala premagana s polja. Priznati je treba klasični prednost pred ostalimi skupinami tako v organizaciji, kot v izpolnjevanju tega, kar je pri tej igri najpotrebnejše: disciplini. Ostalim skupinam pa se priporoča, še nadaljnje zanimanje za te tekme, ki nimajo samo namera, da dajo prednost posameznim, ampak da zblizajo slovenske dijake v takšno skupno sodelovanje, ki bo imelo za cilj predvsem slog.

OD TU IN TAM

Nekoga italijanskega kmeta je obšla bojazan, da mu bo čez noč nekdo ukradel kravo. Zato je kravi privezal okrog vratu dolgo vrve, odprl hlevska vrata, si privezal drugi konec vrvi okrog pasu in se ulegel na seno. Ni pa računal, da tudi kravo lahko popade bojazan, strah pred vrvo namreč. Nekaj časa je krava poskušala, da bi se vrvi znebila, to pa »je tako zbežgalo, da je divje zbežala skozi vrata in potegnila za seboj ubogeega kmeta, ki ga je vlekla skoraj kilometer daleč, predno se mu je posrečilo, da se je zanke znebil. Težko ranjenega so prepeljali v bolnišnico v Salerno.

Nekaj gostoljubnih nasvetov

Mast, ki je pri čvrtju porjavela, postane zopet uporabna, če jo prekuhamo na vodi. Ko je to storjeno, pustimo tekočino nekaj časa, da se umiri, nato pa oprezno odlijemo vodo.

Ce vam je preostalo nekaj vzhajene teste, ga ohranimo še teden dni, če ga zavijemo v pergamentni papir in čuvamo v hladnem prostoru.

Umazane prstne odtise na vratih in belo prepletkam pohištvo odstranimo z belim loščilom.

Grah in fižol hitreje skuhamo, če ti stročnici, potem ko smo ju prebrali, vroče prepražimo v ponvi, nato pa zalijemo z vročo vodo. Med kuhanjem ne smemo dolivati mrzle vode, pač pa dolivamo po potrebi vročo vodo.

Mesna juha postane večkrat pri dolgotrajnem kuhanju umazano silve barve. To lahko preprečimo, če v ponvi zarumenimo nekaj obročk čebule brez masti in tako opetemo čebulo priložimo v konec za juho.

Jedilne madeže na obleki lahko odstranimo s petrolejem. Najprej izgleda, kakor da smo nesrečo samo še povečali. Čez nekaj dni pa petrolej popolnoma shlepi in z njim izginejo tudi madeži.

Sredi meseca februarja je poseben odbor meščanov v mestecu Gunnison v Coloradu oskrboval nekoga konja, ki se je zutekel na štiri tisoč metrov visoko s snegom pokrito gorovje južnega Colorada, s pomočjo helikopterja. Dvakrat tedensko je letalo odletelo in odpravilo za konja seno in oves. Ljubitelji živali so do sedaj izdali že okrog štiri sto tisoč lir za oskrbovanje konja.

ŠOLSKE VESTI

Slovenska državna osnovna šola v Sv. Križu pri Trstu priredi v petek 8. t.m. ob 19.30 v kinodvorani v Sv. Križu svojo zaključno prireditev.

Na sporedu so recitacije, petje, prizorčki in P. Krizostomova štiri-dejanka »Pavelčkova pisčalka«.

Vabljeni starši in ostali vaščani.

Šolska razstava

V nedeljo 10. junija t.l. ob 9. uri bo na šentjakobski šoli v Trstu otvoritev razstave deskah in dekliških ročnih del. Razstava bo odprta od nedelje do torka, in sicer od 9. do 12. in od 15. do 18. ure.

POD ČRTO

Gledajoči slepec na Kiusiu

Riokai Samuraj je živel v sedemnajstem stoletju na japonskem otoku Kiusiu. Ni vedel, kaj bi počel s svojim ogromnim bogastvom. Pohajal je od pojedine na pojedino. Zapeljeval je hčerke svojih hlapcev. Svojeega kneza je v pretepu ubil.

Nekoga lepega dne se je naveličal sebe in svojih zločinov. Ze si je nabrusil meč za harakiri, ko se mu je posvetilo, da je temu svetu dolžan vsaj eno samo dobro delo. Medtem ko je razmišljal, kakšno naj bi bilo to dejanje, se mu je pred očmi posvetil skalnati orjak, ki se je dvigal v reki Jama-kunigava, nedaleč od vasice Ao kot pravi pravcati otok. Skala je sicer omogočala prehod čez reko, bila pa je obenem prava smrtna past. Potopnik, ki je želel za seboj prvi obok naravnega mostu, je moral preplezati zelo nevaren skalnati kemlin, če je hotel na drugi obok. Ta skalnati kamlin se je dvigal navpično navzgor in še huji in nevarnejši je bil odstop na drugi strani. Ce bi Riokai Samuraj prevrtal skalo in napravil predor, bi s tem delom opral vse svoje številne pregrehe.

Riokai si je nabavil tisoč kladiv in tisoč del in se zadel k reki, kor da bi šlo za stavo. Ali se je Josida mučil samo zato, da bi skrajšal čas, ki ga je ločil od masčevanja? Vendar zakaj je podpiral starca, če je ta od naporov omahnil? In zakaj mu je prevezal rane, ki si jih je Riokai prizadejal?

Samuraj je garal 21 let, 7 mesecev in 18 dni, njegov masčevalac pa ob njegovi strani 3 leta, 11 mesecev in 25 dni, ko se je dogodilo tisto, kar so vsi smatrali za nemogoče. Skalo v reki Jama-kunigava sta predrla. Tisoč kladiv in diet je predobilo sto osemdeset čevljev najtršeje kamna. Svetlobe, ki je prihajala od čelne stene v predor, Riokai ni zagledal. Njegove oči so oslepele od številnih drobcev kamenja. Josida, ki je bil drugače tako zelo umrjen človek, je pisal in prepeval: »Prišel je velik dan!«

»Tvoj veliki dan je nastopil!« mu je zašepetal Riokai. Razkril je bližnik in ramena ter dejal: »Vzem kar sem ti dolžan!«

»Nisi ti moj dolžnik, pač pa sem jaz tvoj, Riokai!« je odvrnil Josida, ki ga je nenadoma zapustila vsa prešernost.

»Samo moja smrt poravnava pravico moža, ki te je ustvarila, je ugovarjal slepi Riokai.

»Za smrt moža, ki me je ustvaril, si mi ti vcepil tri velike resnice, je pripomnil knez. »Prvič, da je mogoče dobiti svetlobo, ker zločun

onemogoča, da bi svojo pokoro svetu položil pred noge. Drugič, da je smisel človeškega življenja de- lo, ki služi človeku. In tretjič, da je vsak človek sposoben za vsako delo, če tisoč kladiv in tisoč diet svoje dobre volje kafi v ognju porušiljo vstila!

Josida, ki je s svojimi junaškimi in dobriimi deli prišel v zgodovino svoje dežele, se je od Riokaija poslovil kot prijatelj. Ta je še dolgo živel v samotni vasi Ao. Se danes velja na Japonskem kot primer, da je gledajoči lahko slep in da slepec lahko vidi. Da so gledajoči slepci, to velja tudi pri nas.

Nadzorstvo nad proizvodnjo (A. Averbchenko)

Pisatelj se je pravkar usedel k mizi, ko so mu sporočili: »Dva delavca bi rada govorila.« — »Z me- noj? Naj vstopita!«

»Kaj želite, gospoda?« — »Tovariš, midva sva od Nadzorstva za proizvodnjo. Delegata.« — »Od Nadzorstva? Kaj pa želite nadzirati? Kakšno proizvodnjo?« — »Vas, tovariš, vendar.« — »S kakšno proizvodnjo pa naj bi se jaz ukvarjal? Pišem pripovedke in feltone, ki gotovo ne spadajo pod nadzorstvo.« — »To pripovedujejo vsi! Naju so izvolili stavci in sindikat za predstavnike delavcev, da bi nadzo-

rovala vašo proizvodnjo, tovariš.«

— »Ne razumem vaj... Kako pa bosta nadzirala?« — »O, zelo preprosto. Usleda se bova zraven vas... Kaj pravzaprav nameravate pisati?« — »Tega še sam ne vem. Ni- mam še nobene trdne zamisli.« — »No, potem pa razmisli!« — »Do- bro, ko bosta odšla, bom razmisli!«

— »Le opazujte te stare neokusne šale! Razmislite zadevo sedaj takole!« — »Saj se vendar ne morem koncentrirati, če buljim v dvoje tujih fiziognomij...« — »Oprostite, tovariš, midva nista dvoje tujih fiziognomij, pač pa zastopnika Nadzorstva za proizvodnjo! Ali bo že kaj?« — »Kaj naj bi bilo?« — »Prošiva, tovariš, da nekoliko hitreje nekaj razmisli!« — »Kaj vendar ne razumeta, da je vsako ustvarjalno delo nekaj... intimnega?« — »Nekaj intimnega bi ravno ne smelo biti! Vse bi moralo biti jasno, vse bi se moralo do- gojati pred očmi vsega ljudstva in pod njegovim najstrožjim nadzor- stvom.«

Pisatelj se je zamislil.

»Dovolite, tovariš, o čem ste pravkar razmišljali?« — »Ne more- me! Brskam za subjektom.« — »Izvrstno. Ampak me priganjata!« — »Ker je Nadzorstvo prav za to ustvarjeno, da delovni ljudje ne zapravljajo časa. Torej pogumno pravej!« — »Kaj še vedno ne ra-

zumeta. Saj se ne morem koncentrirati, če me stalno nadlegujeta.«

Nadzorstvo za proizvodnjo je u- molnilo in opazovalo z zanimanjem obraz razmišljajočega pisatelja. Pisatelj je pogledal po te- menu, se popraskal za ušesi, vzdih- noval in končno brezupno izbruh- nil: »Bosta vendar uvidela, da je nemogoče razmišljati, če kup oči stni v človeka kot tele, ki gleda v nova vrata.«

Nadzorstvo za proizvodnjo se je spogledalo. — »Kaj govorite, tova- riš? To je prava, pravcata sabota- ža! Človek ga ne sme ogovoriti, se ne sme pogledati. Manjka samo še to, da bi mama prepovedala dihati. Ko naju ni bilo tu, ste vendar pi- sarili. Takrat je zadeva šla izpod rok, sedaj pa je vse to naenkrat nemogoče, kaj. Pod nadzorstvom pač ne gre, ha? Ko mora biti vse jasno in odkrito, brez prevare in potegavščin, glava odpove, kaj? Iz- vrstno... Na pristojnem mestu bo- va pač o vsem tem poročala!«

Nadzorstvo za proizvodnjo je vstalo in je globoko užajeno odšlo s trdnimi koraki.

V dobrih starih časih bi takle proizvod lahko zaključil: »... V tem trenutku se je pisatelj zbudil v obli- vit vročega znojja.« — Ali v no- vih časih, na žalost, ne smem tako zaključiti.

Še ena poučna volilna bilanca

Volilna borba - borba kruhoborcev - Zakaj še živi titovstvo? - Politični priskledniki - Važno uprašanje: od česa živi dr. Besednjak?

Gospod urednik,
sem naročnik »Demokracije« in »Novega lista«, prebiram pogostokrat »Prim. dnevnika« in pri- ložnostno tudi »Delo«. Politično delovanje tržaških Slovencev zasledujem z vso pozornostjo. Zadnje volitve so mnoge Slovence morda presenetile in celo razočarale. Mislim pa, da je treba dejanski stvarnosti pogumno pogledati v oči. Zato ne bo odveč, če čitateljem »Demokracije« odkrijem nekaj svojih misli in predvsem zaključkov.

Po končanih volitvah so se zavredni Slovenci, kjer koli so se našli, začudeno spraševali, kako je mogoče, da je velik del naroda, ki živi tesno tik ob meji s komunizmom, ki vzdržuje toliko sorodniških in prijateljskih vezi s svojimi brati na oni strani, ki je prežet s socialnega sočustvovanja do sočloveka, ki mu tiči čut enakopravnosti globoko v krvi in kosteh, s svojo volilno odločitvijo potrdil in pohvalil nezasišane krivice komunistične diktature v matični državi.

Odgovori na ta vprašanja, s katerimi je poskušal Besednjakov »Novi list«, ki ima vsekakor nekaj zasluga za tako žalostno zadržanje določenega dela slovenskega, zlasti podeželskega prebivalstva, so pogoltnoma jalovi in iz tiste izviti. Ves svet, zahodni in vzhodni, potrjuje po svojem tisku in radijskih oddajah, da so bile zadnje upravne volitve v Italiji eminentno političnega značaja, in kdor trdi nasprotno, vedoma zavaja del čitateljev v zmotu.

Se veže in bolj nerazumljivo postaja to vprašanje, če razvoj stvari ogledamo pri sosedni Avstriji, ki je 14 dni pred našimi volitvami tako temeljito obravnavala s komunizmom. Najbrž zato, ker ga je na lastni koži »uživala« deset let. Ko so Sovjeti svoj del Avstrije zasidrali, se je tamkajšnjim komunističnim priganjalcem — v senci sovjetskih bajonetov in tajne policije — n. pr. na Gradiškanskem posredilo premamiti kakih 12 od sto volivcev. Ko so Sovjeti odšli, je preostalo le še 0,8 od sto komunističnih volivcev. Če bi naše ozemlje namesto Američanov zasedli Sovjeti, bi ne bilo n. pr. v Mavhinjah zagotovo po njihovem odhodu niti enega člena komunista.

Da je mestno prebivalstvo, slovensko in italijansko, pomnožilo komunistične vrste za 10.000 glasov je brez dvoma glavna zasluga župana Bartolija in njegove družine narodnih in socialnih prenapetosti, zasluga nacionalističnega italijanskega tiska od Alessie-vega »Piccola« do »Messaggera«. Zasluga pa tudi Vidalijs in njegovi plačani agenti, ki jim je ta del italijanske tržaške javnosti tako lepo igral v roke.

Ves ta krog je načrtno gojil in podžigal narodnostno in socialno nezadovoljstvo, in udarci maščevanja niso izostali. Independentisti, katerim je prav Bartolijev krog pripravil pred leti zakonito vrh za vrat samo zato, ker so se zavzemali za spoštovanje mirovne pogodbe, niso volili po svoji vesti, pač pa po diktatu maščevalnosti. Bartolijev iredentistični krog pa se tudi iz tega nauka ne bo ničesar naučil.

Dvojica političnih omizij

Pa oglejmo si polbiže ožji slovenski krog. Dve leti po ustanovitvi Slovenske demokratske zveze v Trstu je v našem političnem življenju vzbudilo politično omizje brez opredelitve in seveda tudi brez pristave. To omizje je bilo goli odraz gospodov, ki so se jim nosovi zavijali v družbi proruskega UAIS-a. Mogli bi govoriti o de- sidentih, če bi ti ljudje obdržali o- snovni program pok. UAIS-a in spremenili tisto, kar jim tam ni u- gajalo. Izgleda pa, da si niti o pro- gramu, niti o ciljih te organizacije niso bili na jasnem, kakor si ka- sneje niso bili na jasnem tisti, ki so UAIS ustanavljali, finansirali in vodili. Zato je tudi ta poli- tični spaček poginil kakor za njim še vrsta drugih njim podobnih. Te likvidacije pa tudi z USI še niso zaključene.

Politično delovanje zahteva v da- našnjih časih in v demokratičnih organizacijah ogromnega dela, nez- lomljivo načelnost in premoč- nost ter še več poštovanja, nese- bičnosti in vere v hotenja lastne organizacije, pri nas pa tudi še precej poguma in samozvesti.

Avtoritarne stranke, kakršna je med drugimi tudi tukajšnja titov- ska, razpolagajo s stotinami pla- čanih aktivistov, ki prevahajo vsa- ko hišo, vsako družino. Od njho- vih akviziterskih uspehov ali ne- uspehov je odvisno, ali bodo še na- dalje ostali na plačnem seznamu ali jih bodo pogladi trdi gospodar-

ji na ceste. Poleg teh aktivistov so trume uslužbencev po različnih ti- tovskih ustanovah, katerih obstoj je popolnoma odvisen — ne od strokovne sposobnosti posameznika — pač pa od njihove izpovedane partijske gorečnosti.

Politika kruhoborcev

Titovsko časopisje, titovski ra- dio, titovske kulturne, dijaške, go- spodarske, trgovske, kmetijske ali kakršne koli že stanovske, športne, skavtske in podobne organizacije so prvenstveno v strankarsko-poli- tični službi titovstva. Če izgine ti- tovstvo, izginejo — po razumeva- nju državnih interesov komunisti- čnih pravokov, ki jim je partija vi- soko nad državo in njenimi koristi- mi — verjetno tudi te ustanove. To- fiksno idejo so vsaj titovski agenti vcepili v kri vsem svojim podlož- nim uslužbencem. Gotovo je, da je komunističnim oblastnežem ljubše, če so te ustanove v rokah komuni- stičnih podložnikov kot pa v rokah zavednih in poštenih ljudi.

Prav zato je bilo glasovanje za titovstvo pri vseh dosedanjih voli- tavah vprašanje, verjetno zgolj na- mišljeno vprašanje, obstanka za ti- soča ljudi, ki so v kakršni koli od- visnosti od titovske sklede. Samo zato je tudi povsem razumljivo, da so ti ljudje volili že vse programe, vsa preimenovanja, vse znake, ki jih je titovstvo izobesilo na našem ozemlju. Stalno so ostali isti ljudje na vrhu, pa čeprav so izdali pro- grame in lomili prisage, ostali so isti ljudje pa tudi na temeljih pi- ramide — politični zaslužkarji in prisiljeni priskledniki.

Med kandidati USI stojijo poleg nosilca liste po ogromni večini ne- posredni ali posredni titovski na- maščenci ali kakršni koli titovski koristolci. Programi, ideje, cilji, vse to so za to družščino zgolj pri- klada, glavno je borba za obstanek, kruh, pa naj bo moralno še tako neužit. Prav sprito takega, morda zgolj namišljeno življenjskega vprašanja bo na tisoče in tisoče od titovstva odvisnih najemnikov pod sedanjimi težkimi življenjskimi po- goji, ki se lahko še poslabšajo, o- stalo titovstvo oportunistična stal- nica. La vprašajte poštenega, pro- stodušnega titovca, če ste z njim v intimnejših prijateljskih stikih,

pa vam bo zaupal, da pri najboljši volji in še tako nasprotnem pre- pričanju ne more zagati veje, na kateri sedi.

Vsega tega očitno ni spoznalo o- mizje nekdanjih ubežnikov UAIS-a. Ker ni imelo tiste gonilne sile, ki vodi in poganja prepričane demo- kratične voditelje, na drugi strani pa ni imelo korit, s katerimi raz- polagajo avtoritarne stranke, je o- stalo in je moralo ostati zgolj — skredeno omizje. Po trenutni politi- čni spekulaciji se mu je sicer posre- dilo vlakniti enega člana v prejš- nji nabrežinski občinski svet, am- pak spekulacije so v politiki prav tako redke kot dobinki na toto. V ostalem pa je tudi ta član le titov- ski koristnik....

Drugo omizje, ki je dospelo v

Trst z blejskega letovišča, je bilo vsekakor strokovno politično ne- primerno bolje opremljeno. Tudi pri tem omizju domisljivosti niso bile skromne. Oprale in petelinile so se na preteklost in na dolgolet- no politično profesionalnost. Poli- tične prostodušnosti tu ni bilo, ka- kršna je prevladovala pri prvem omizju. Drugo omizje se je po svo- jih tvarnih ponudbah mnogo te- sneje približevalo tudi oblikovno titovski tržaški taktiki. Komitca si- cer res niso bila prenapolnjena, za- to pa obljub in neznanstvenih uslug ni manjkalo. Drugo omizje se je od prvega razlikovalo tudi v tem, da se se pri prvem ukvarjali s poli- tičnimi ljudje, ki so imeli in imajo tudi še druge čisto eksistenčne dol- žnosti in skrb, čeprav jim je titov-

stvo navrglo tu in tam kako suho skorjico. Drugo omizje ne pozna teh dolžnosti in trenutno vsaj še nima teh skrbi. Je torej tudi v tem pogledu identično tistemu, kar ve- lja za čistokrvno, odkrito titovstvo.

Omizje blejskega letoviščarja

To omizje se prav tako bori za osebni obstanek, za kruh, kakor ti- tovstvo. Kamor koli vas pot zane- se med umne Slovence, je prvo vprašanje, od česa živi dr. Besed- njak. Vprašanje res ne bi bilo pre- več korektno v normalnih časih. Danes pa je prvenstveno vprašanje za vse, ki si želijo razčiščenja — in to razčiščenje je danes bolj po- trebno kot kdaj koli v politični zgo-

dovini Slovencev na tej zemlji. Sam dr. Besednjak tega vprašanja nikoli še ni pojasnil, čeprav so ga spraševali že ustno in tudi javno. Izgleda pa, da je postalo to vpra- šanje že tako samo po sebi umev- no in značilno za današnje politi- čno in značilno za današnje politi- čne slovenske politike na našem ozemlju.

Prav to vprašanje razmotava na- najočnejši način vsa politična preokupacija med Slovenci. To vpra- šanje bi morda pojasnilo, zakaj je dr. Besednjak razbil SKSZ? Ali je marl tudi ing. Milan Sosiš »glasov- val« za Bartolija? Ali je tudi dr. Simič poskušal raznaraditi slove- nsko obalo? Prav to vprašanje dr. Besednjakovega osebnega ob- stanika bi moglo nakazati, zakaj se to gospod tako korektno obrega proti dr. Agnelettu. Dr. Besednjak, ki je bil nekoč zaradi njemu ugod- nih okoliščin poslanec v rimskem parlamentu, namenoma pozablja, da je tržaški občinski svet upravna in ne politična ustanova. To ve in razume sleherni politični abecedar, pa bi dr. Besednjak tega ne vedel. Če bi potemtakem Bartoli pred- lagal, naj mestna občina svojim brezposelnim pomaga v mesečnim prispevkom 5.000 lir, bi morebitni občinski svetovalec dr. Besednjak glasoval proti?...

V Besednjakovem grmu pa naj- brž tiči popolnoma drugačen za- ček, kakor pa ga slika sam. Dovo- ljujem si trditi, da bi dr. Besed- njak prejel ne samo popolno po- hvalo in priznanje, pač pa celo od- likovanje, če bi resnično »strmo- glavila« dr. Agneletta in dr. Simič- ča — ne od tržaških Slovencev, pač pa od CK Zveze komunistov Slo- venije. In to ne zato, ker naj bi po njegovih neresničnih, ponavljam neresničnih trditvah dr. Agneletto »zaporedoma glasoval v mestnem svetu za Bartolija, zagrnjenega so- vražnika Svobodnega ozemlja«, pač pa zato, ker SDZ in SKS vsemu svetu dokazujeta, da svobodni Slo- venci niso komunisti, pač pa, da so svobodoljubni, nepodkupljivi, na- silju in njegovi vladavini nasproti značajneži. Prostula Ozna ni za- man ugrabila prvega urednika »De- mokracije«, prvega podpredsednika SDZ, g. Kalna, ni zamen vtiho- tepljala v njen notranji ustroj svo- je agente. Vsega tega dr. Besednjak nikdar ni obsodil. Jaz sam sem po- slušal svoječasno pri »Capuzzerie« prav takega zagrnjenega sovražni- ka Svobodnega ozemlja, ki ga dr. Besednjak izredno dobro pozna, saj je njegov najboljši prijatelj.

Vsa Besednjakova gonja je bila in po mojem prepričanju je name- njena likvidaciji slovenskega neko- munističnega političnega življenja v Trstu in nič drugega. To je treba jasno in glasno povedati. Zato go- vorijo dejstva, zato govori tudi ne- odgovorno vprašanje, od česa dr. Besednjak živi, gospodko živi... tako vsaj trdijo njegovi najboljši znanci.

Ko bo dr. Besednjak odgovoril na vprašanje, od česa živi v drugem Trstu, bodo Slovenci na tem ozem- lju vedeli, koliko je vredno njego- vega hujskanje proti nekomunistič- nim rojakom, koliko njegovo raz- bijanje katoliških vrst. Ugotav- ljam, da njegovo omizje do danes ni vrnilo slovenstvu niti enega sa- mega mlačnega ali celo narodnega odpadnika. Vsa Besednjakova de- lavnost je uperjena edino proti nekomunističnim Slovincem; še več, dr. Besednjak je prvi in glav- ni »strmoglavca« komunistične ar- made v Trstu, je komunistični »Stucka« in bo tako tudi končal....

Stari Edinjš

Odgovorni urednik:

Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tiska: tisk. Adria, d. d., v Trstu

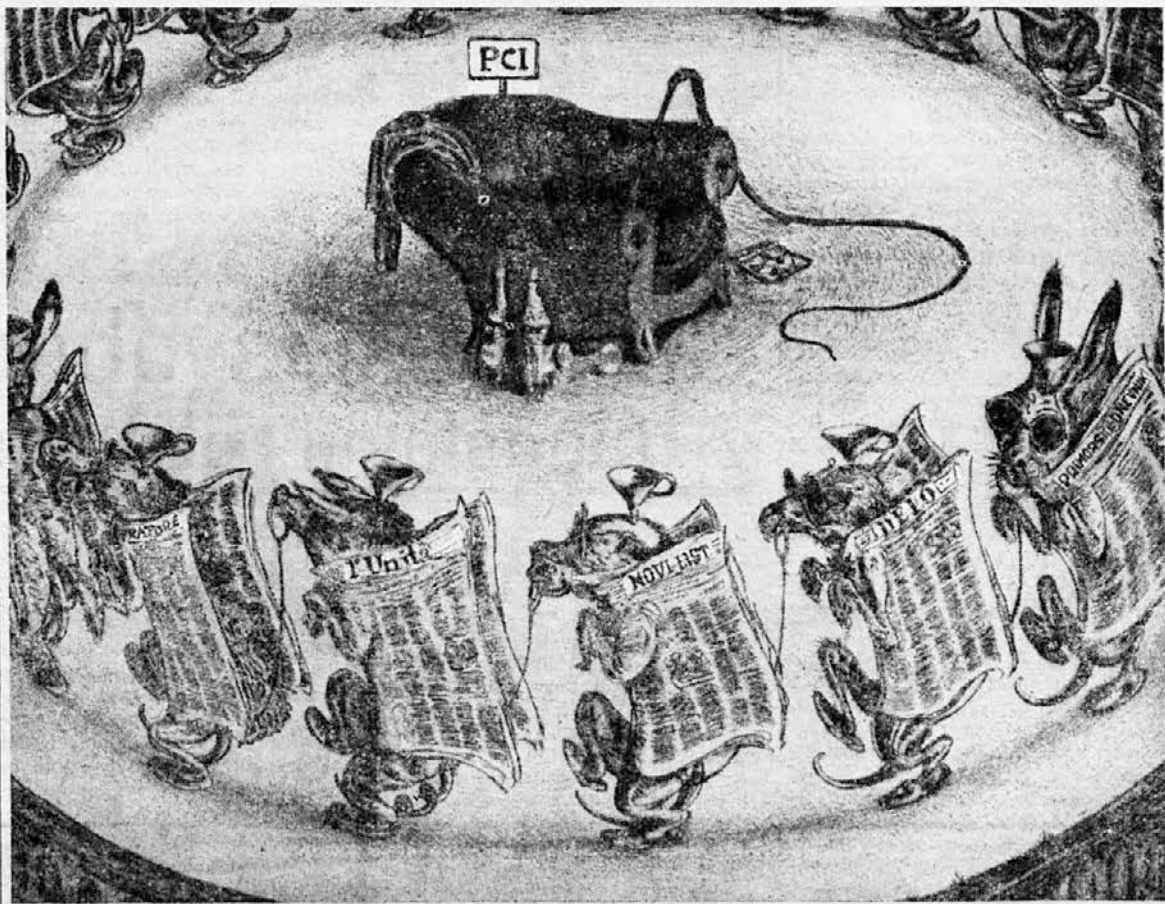
ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAVLICA

se je preselil v ul. Rittmeyer, 13

in sprejema

od 9. do 13. ter od 17. do 19. ure
Stev. telef. 31-813

»Vistousmerjeni uspehi« Togliattijevega obiska pri Titu. Vsi za enega, eden za vse!

Kdo bo gospodaril v tržaški občini?

Pretekli terek so v mali Verdije- vi dvorani proglasili za izvoljene 60 članov tržaškega občinskega sve- ta. Kakor v mnogih drugih itali- janskih mestih, tako je proporcio- nalna razdelitev mandatov tudi v Trstu spodbudila tako dosedanjim u- metno ustvarjeni večini.

To vidimo iz razdelitve manda- tov:

	svetovalec
Krščanska demokracija	20
Komunistična partija	14
Mislini	9
Socialna demokracija	4
Nemijevci in Unija	3
MEN	2
Republikanci	2
Monarhisti	2
Titovci	2
Liberalci	1
Slovenska lista	1
	60

Demokščani, liberalci, republi- kanci in socialna demokracija, ki so tvevali, oziroma podpirali doseda- nji občinski odbor, razpolagajo to- rej v novem občinskem svetu sa- mo s 27 svetovalci od 60-ih. Sami torej ne morejo več gospodariti. Komunisti, titovci in nemijevci i- majo skupaj 19 svetovalcev in so še manj usposobljeni za to nalogo. Kdo bo torej vodil tržaško občino?

Nekateri menijo, da bodo štirje svetovalci monarhistične stranke in Nerodnega gospodarskega gibanja (MEN) podprli stranke demokra- tične sredine in jim na ta način zagotovili večino. Toda tudi v tem primeru bi to bila le slabotna ve- čina, saj bi uživala podporo komaj 31 občinskih svetovalcev. Če bi sa- mo dva zbolela ali bile odsotni, bi večine že ne bilo.

Bistveno enaka slika bi bila, ko bi namesto monarhistov podprli vlado. Nemijevci socialisti, ki imajo tri svetovalce. V tem primeru bi pač najbrž odpadla podpora mo- narhistov in liberalcev, ki imajo v občinskem svetu prav tako 3 sve- tovalce, in večina bi ostala tam, kjer je bila, pri 31 svetovalcih.

Kaj pa, če pride do koncentra- cije desnice in se demokščani na- slonijo nanjo? V tem primeru se- veda ne morejo računati na pod- poro socialnih demokratov, ki so na svojem zborovanju izrecno iz- javili, da zahtevajo naslonitev na levo. Pač bi najbrž še vedno o- stali v kombinaciji liberalci, sveto- valci MEN-a, obenem pa monarhi- sti in seveda steber takšne koali- cije — mislini. Tako sestavljena

občinska večina bi v tržaškem ob- činskem svetu razpolagala s 36 gla- sovi. Zato je razumljivo, da se po- sebno politični skrajneži ogrevajo za takšno »sveto zvezov«, ki ima pa med drugimi upoštevanja vredni negativni lastnosti tudi to sla- bo stran, da bi nasprotovale skle- pom glavnega vodstva demokščan- ske stranke, ki se je izreklo proti tako imenovanim »odprtjem« tako na levo kakor tudi na desno.

Vendar dejstvo je, da bosta tako izvolitve novega župana, kakor tu- di sestava in nato delovanje nove- ga občinskega odbora možna samo, če bo krščanska demokracija dobi- la podporo nekaterih skupin, s ka- terimi se ne mara odprto vezati. Naj to potem imenujemo odprtje ali ne, stran, od katere bo takšna podpora prišla, bo pokazala, kam so se tržaški krščanski demokracije na- slonili in voljo katerih strank bodo pri svojem delu v bodoče upošte- vali. Pripomniti bi le nekaj: če bo- do pri tem izbrali desnico, če bo- do tako kot doslej ali pa še bolj skušali ugoditi njeni nacionalisti- čni nestrpnosti, potem so lahko že vnaprej gotovi, da so svoje karte na bodočih volitvah v Trstu za- igrali. Če so pametni, te napake ne bodo zagrešili.

Kaj pa, če ne bo mogoče sesta- viti dele sposoben občinski odbor? Potem bo pač sledilo imenovanje komisarija in razpis novih volitev, za katere pa je le malo verjetno, da bi dale bistveno drugače re- zultate kot so jih dale te, ki smo jih pravkar imeli. Odgovorni čini- telji vedo, da je položaj zapleten in težaven. Zato so tudi odložili sklicanje novega občinskega sveta do konca junija, da dajo s tem strankam in skupinam čas, da se medtem dobobra razgovorijo in premislijo, kaj bodo ukrenile.

Iz mavhinske »trdnjave«

Ubežniki naše »trdnjave« so srečno dospeli med večerajnje so- vražnike, današnje prijatelje in ju- trišnje.... Umska municija novega poročevalca »Prim. dnevnika« pa je kljub novo preobčeni srajčji ostala takšna kot je bila nekdaj. Nova partijska izkaznica pač ne soli pameti. Ko smo že pri šolskih učbenikih, bi preskakovalcu nujno svetovali, naj bi vsaj sedaj še ma- lo pregledal svojo hudo šepavo fi- lozofijo in se vsaj površno sezna- nil s pojmi »reakcionarstva« in

»naprednosti«; teorije tov. Dekle- va so se namreč preveč kopale po partijskih poživilih in premalo po resni znanosti, da bi mogle komur- koli že vzbuditi kaj več kot bežen pomilovalen pogled.

Res je astrelivo ogabnega izvo- rea. Stare uniforme čuvarjev Kul- turnih domov hudo dišijo po nafta- linu, tudi govori devilskega go- spodka niso družbiči preskakovalcev v čast in ponos, prav tako je vzre- ji seslajskih kameleonov precej ogabna. »Napredne sile«, ki so si postavile toliko spomenikov po kreških jamah, skovikajo v temnih nočeh in bodo morda tudi preska- kovalcem preštevale botgarsko du- šo.... Pljunki v lastno skledo radi povzročajo d....o!

Nefaltrani študent

Nabrežinski žalni trak

Furlanska potovka spet pridno pobira svoje klopote. Klepetava n opravljiva rada fantazira, posebno kadar ščipajoči trebušček tolaži z brinjevekom. Se sedaj ne more po- zabiti tistih »brezbožnikov«, ki so si upali samemu — s kolajnami in zlatom — okinčanemu maršalu glasno in javno povedati, kako go- sposko živita slovenski kmet in de- lavca na oni strani. Ob teh ohval- nica bi se reva najraje križala od takih nezasišanih žalitvah rde- čega veličanstva, če ne bi bila ko- munistika. Tako pa si reva ni ve- dala kako pomagati. Ozne v Na- brežini, vsaj javne in takoj učin- kovite, ni, ljudska sodišča so tudi splesnila — kako bi tem »skrunil- cem komunizma« zaprla usta ali pokazala jezike.

Pristudile so se ji »grdobije in

žalitev« — in s tem je mislila, da je že opravila. Ne, ne, furlanska potka! Vse to si lahko dovolita le »Prim. dnev.« in »Delo«, ki resni- co »ščit« dirata z lažjo, ne da bi ovrgla eno samo resnico. Morda bi pa potovka stopila na govorniški oder in tam oprala svojega marša- la in njegov režim. Njeni gospo- dari v Trstu se neposredne javne jezikovne borbe bojijo kot hudič križa. Deklevovski trop volilnih zvoncev je vrtil gramofonske plo- šče, jezikovnega dvoboja pa se straši; zakaj? Zato, ker nekdanji advokat Dekleva ve, da je nemo- goče zagovarjati izgubljeno prav- do. Tako je botra potovka, in tudi vi boste otresala svoj jezik le po »Prim. dnevniku«, kajti kako bi bi- la v pogumnejša od svojega gospo- darsja....

Pa še to, botra Nerga, vi ste po svoji krušni dolžnosti pač prive- zana na tistih 15 od sto užitkarjev in revolucionarnih in vojnih »o- bičkarjev«, mi smo pa s srecem in dušo pri ostalih 85 odstotkih Jugo- slovanov.

Na transparentu »Slovenske li- ste«, pravi potovka, je v terek 29. maja visel žalni trak. Edina duho- vitost, ki si jo je verjetno izmislil devinski gospodek v svojem po- strani preskakovalnem življenju. Res, slovenstvo je 27. maja v Na- brežini doživelo črn dan. Pogrebi devinskega gospoda so srečno po- kopali prvi del nabrežinskega slo- venstva, ko so z vsemi napori pri- peljali Lebe zaenkrat med manj- šino v občinskem svetu; prihodnjé pa še kaj več.... Slovenstvo je v Nabrežini žalni trak v polnem za- služilo, pogrebščina pa bo gospod- ku za mnoga leta obležala na že- lodcu....

Z nakupom dobrega blaga prihranite denar!

OBIŠČITE
MAGAZIN
ANGLEŠKEGA BLAGA
(MAGAZINO STOFFE INGLESI)

Skladišče: TRST - Ulica S. Nicolò 22
Telefon št. 31-138

Prodaja na debelo in drobno
vsakovrstno originalno
ANGLEŠKO IN
NACIONALNO BLAGO
ZA MOŠKE IN ŽENSKE
PO NAJNIŽJIM CENAM

Obračajte se na nas
osebno ali pismeno

IZREZITE OGLAS.
VELJA ZA POSEBEN POPUST!